

Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iași.

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Un Academician preocupat de cele spirituale mărturisește faptul că între cunoașterea religioasă și cea științifică nu-i antagonism, ci-i complementaritate

1. Un academician isihast

Prezență discretă, impunătoare și plină de pace interioară, academicianul Virgil Cândea putea fi văzut la întrunirile Academiei, ale Adunării Naționale Bisericești și ale multor foruri naționale și internaționale preocupate de spiritualitate și cultură.

Nu pot pretinde că am făcut parte din cercul prietenilor lui intimi, dar, de câte ori îl vedeam și-l ascultam, emana din făptura lui un duh blând și liniștit, de pace și bunăvoie. Era o desfătare să-l ascult și spunându-și părerea în probleme de duhovnicie și de cultură.

Ceea ce m-a impresionat în mod deosebit era dragostea lui față de literatura filocalică și implicit de trăirea în duh filocalic. Lucrul acesta l-am constatat și din scurtele noastre convorbiri dar, mai ales, din studiul introductiv pe care l-a făcut *Filocaliei* de la Schitul Românesc Prodromu din Muntele Athos. Versiunea aceasta a *Filocaliei* pe care a scos-o la Editura Universală, în 2001, dimpreună cu Doina Uricariu, este un tezaur de limbă și spiritualitate, redat în expresia vechilor cazanii. Este o desfătare s-o citești și să-ți hrănești sufletul din ea.

Se vede din studiul introductiv că editorul nu e un simplu tehnician, ci un trăitor care a trecut prin filtrul sufletului său toate textele pe care le-a cuprins în două volume mari. Mai mult, a realizat că *împlinirea supremă făgăduită omului este îndumnezeirea, unirea lui cu Dumnezeu prin energiile divine necreate*¹.

Academicianul Virgil Cândea apreciază traducerea modernă a părintelui Stăniloae, dar ne pune la îndemnă această antologie, care a fost opera colectivă a cărturarilor din mănăstiri. Ancorarea ei scripturistică o face în textul de la 2 Petru 1, 4: *Să vă faceți părtași ai dumnezeieștii firi*.

Din preocupările lui, din dragul cum ne relatează despre cei ce au avut aplecare înspre trezvie, înspre păstrarea minții limpezi și ferite de cugetările pătimase, tragem concluzia că el însuși a fost preocupat de isihie. L-a ajutat la acest lucru și marea sa erudiție, precum și puternica convingere ortodoxă, prezentându-ne ca nimeni altul frumusețile spirituale ale Răsăritului Creștin. Manuscrisele de care ne povestește le-a mângâiat el personal, iar locurile sfinte prezentate le-a bătut cu piciorul.

Punându-ne la îndemână *Filocalia sfinților trezvitori, adunată de la Sfinții și de Dumnezeu purtătorii Părinți, în care se arată cum, prin lucrare și contemplare potrivit filosofiei etice, mintea este curățită, luminată și desăvârșită*², ne dăm seama că el însuși își avea inima atinsă de aripa Duhului și era un isihast. Așa îl percepeau și ucenicii lui. Atunci când, în februarie 2007, se muta la Domnul, Liana Tugearu își amintește cum, într-un moment de mare cumpănă, a primit-o în vasta sa bibliotecă, s-au plimbat prin colecția de icoane, a încurajat-o și au făcut un periplu din Orientul arab creștin până la soarta cercetării românești de acum, dar și în timpul neprielnic al trecutului nostru regim³. Nu numai ca trăitor, dar și ca savant și cercetător, era un om fără egal.

Preocupările lui cărturărești s-au răsfrânt și asupra altora. Nicolae Steinhardt, de exemplu, va spune în *Jurnalul fericii* că de la el *mi-au venit lecturi consacrate ortodoxiei sudice: icoanele bizantine, Ioan Scărarul, Ioan Damaschin, Maxim Mărturisitorul, Grigorie Palama, Nicolae Cabasila; mă îndemna totodată spre istoria Imperiului româno-bulgar, spre Getica lui Pârvoan, ba și proverbele lui Zane. Dar, mai presus de orice, ținea la Viețile Sfinților, care figurau în numeroase ediții printre cărțile lui; pe acestea îmi cerea să le adâncesc*⁴. Ne dăm seama din recomandările bibliografice pe care i le dădea Părintelui Nicolae Steinhardt ce preocupări duhovnicești avea el însuși.

Și acest mare convertit va consemna faptul că Virgil Cândea avea o bibliotecă imensă și duhovnicească: *Virgil avea în camera lui din strada Popa-Tatu o bibliotecă vastă și prețioasă și-mi îngăduia să iau ce vroiam dintr-însa. Totul îmi era permis, dar nu totul îmi era de folos, așa încât mă călăuzea cu zâmbetul lui de intelectual erudit și rafinat, surprins și nițel jenat de preferințele mele vag-mundane și mondene, căci mă duceam la el nu numai atras de ortodoxie, ci și ațiat de lecturi, ca la o bibliotecă de împrumut*⁵.

Virgil Cândea era un fel de „duhovnic” pentru intelectualii doritori de viață duhovnicească. Așa l-a recepționat Steinhardt: *Virgil dovedea și o fermitate ca de duhovnic, luată, poate, și de la numeroșii lui prieteni călugări; peste unii (se furișau discret) dădeam când sosea timpul schimbării volumelor*⁶. Faptul că era văzut așa de un alt mare cărturar, convertit și călugărit, mă încredințează că nu am greșit atunci când l-am numit „un academician isihast”.

¹ *Filocalia 1*, Editura Universală, 2001, p. 11.

² *Ibidem*, p. 12.

³ Liana Tugearu, „La moartea lui Virgil Cândea”, *România Literară*, nr. 14, 2007.

⁴ N. Steinhardt, *Jurnalul fericii*, Dacia, Cluj-Napoca, 1991, p. 195.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

DIN SUMAR:

- Înaltpreasfințitul Andrei - „pater spiritualis” et „homo academicus” – † PS BENEDICT BISTRITĂNEANUL.....(p. 3)
- Simpozionul „100 de ani de la alegerea Episcopului Nicolae Ivan” - Centenarul Eparhiei Clujului – DARIUS ECHIM (p. 3)
- Patriarhul Avraam, „prietenul lui Dumnezeu”
– † PS BENEDICT BISTRITĂNEANUL.....(p. 4)
- Intelectual de marcă și iubitor de spiritualitate – † ÎPS ANDREI.....(p. 4)
- Lectura dopaminergică?!
– DR. EUGEN-ADRIAN TRUȚA.....(p. 5)

† BENEDICT Bistrițeanul

Episcop-vicar al

Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Înaltpreasfințitul Andrei – „pater spiritualis” et „homo academicus”

La început de toamnă primim vestea cea bună, *Părintele Mitropolit Andrei este ales membru de onoare al Academiei Române*, prin personalitatea și lucrarea misionară de excepție pe care a desfășurat-o în decursul anilor de slujire, dar și ca recunoaștere a instituției pe care o reprezintă. Și, deopotrivă, se mai întâmplă o recunoaștere fundamentală și structurală – „cultura Duhului” este sarea și lumina culturii și împreună-lucrătoare cu aceasta pentru o arhitectură sănătoasă a lumii, într-o firească coerență cu istoria, dar și deschisă noului, deodată cu spontaneitatea, prospețimea și vitalitatea pe care le presupune.

Suntem obișnuiți cu Părintele Mitropolit Andrei în primul rând ca „pater spiritualis”, cel care naște, îmbrățișează, acompaniază și „investește” incorrigibil în copiii săi, pe care-i intuiește cu ochii lui Dumnezeu, ca mădulare potrivite în structura Bisericii și a lumii, în general. Ba mai mult, noi, cei de aproape și apropiați, îl (re)cunoaștem drept școală a „părinției spirituale”, calitate în care se exersează și în care s-a validat de mult timp. Părintele naște, iar copiii sunt învățați să devină și ei, la vreme, părinți. Rezultatele vădesc consistență, dar sunt dobândite cu anevoie și presupun multă răbdare. Și acest lucru se vede, mai întâi, la nivel personal, dar se extinde și în zona instituționalului, pentru ca să nu rămână doar lucrări individuale și sporadice, ci să capete stabilitate și continuitate.

Acest veșmânt sub care se (re)cunoaște Înaltpreasfinția Sa se extinde acum și în spațiul Academiei Române, spiritualitatea oferindu-și resursele sale instituției care orientează viața social-culturală a țării. Preluăm în acest sens axioma Sfântului Simeon Noul Teolog afirmând că nu „pur și simplu cunoașterea aduce lumina, ci lumina naște cunoașterea”, argumentând prezența spiritualității în ambientul cultural, cu profilul specific de excepție întrupat în Academia Română. Prin înțelesul adânc al realității, această instituție de prestigiu ridică și propune standarde înalte, lecturând semnele timpului între istorie și metaistorie, între materie și spirit, între acum și viitor. Prin elementul spiritual, cele trei componente fundamentale ale sale, știința, arta și literatura, se transformă: știința, sub

diversele ei forme, devine „con-știință”, în sensul etimologic al cuvântului, dar, totodată, trimite și o la raportare etică în derularea ei, care o pune în slujba omului și o ferește de derapaje; arta își verifică autenticitatea prin căutarea frumosului cu valențe sofianice și soteriologice, punând în evidență creativitatea umană, în descrierea omului ca icoană a Creatorului divin și „coroană a lumii”; iar literatura își dovedește existența ca părtășie de conținut la I(L)ogosul, care era la Dumnezeu, vine de la Dumnezeu și este Dumnezeu (Ioan 1, 1-3), identificând lumea în semnificațiile ei ultime.

Într-o lectură spirituală, cultura, ca întâlnire a celor trei, își descoperă (pornind de la relația cult-cultură) matricea religioasă și punctul său de referință. În felul acesta, aceasta își recuperează rolul propedeutic în lecturarea lumii și a realității divine (pornind de la relația „pridvorul culturii” și „naosul teologiei”), propune, în consecință, ca metodologie discernământului și selectivitatea într-o lume a ofertelor (după modelul albinei – înțelepciune, zăbavă, cercetarea conținutului și adaptare), și, în cele din urmă, valorizează și validează dimensiunea cathartică și ascetică a muncii intelectualului, ca punct de sprijin și de referință în viața cetății.

Părintele Mitropolit Andrei s-a remarcat în plan social în toată această perioadă prin slujirea sa de „pater spiritualis”, ca arhieru, dascăl și om al cetății, iar acum aceasta capătă recunoaștere din partea Academiei Române.

Începând cu ședința din 15 septembrie 2021, Înaltpreasfințitul Andrei devine „homo academicus”, în sensul maximal al termenului, fiind ales membru onorific al acestei instituții, la Secția de Filozofie, Teologie, Psihologie și Pedagogie.

Nu îmi doresc să fac o analiză cantitativă a biografiei stufoase a Părintelui Mitropolit, deși acest lucru ar fi mult mai simplu și, cu siguranță, ar impresiona. Ci voi trece în revistă doar elementele și momentele cele mai semnificative din slujirea sa arhierască și prezența sa academică de la Alba Iulia și Cluj-Napoca: la Alba Iulia – 45 de noi mănăstiri și schituri, 120 biserici noi, 70 de noi case parohiale, o facultate de Teologie (fiind membru fondator al Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia), un seminar teologic, un radio ortodox („Reîntregirea”), prima structură de asistență socială a Bisericii Ortodoxe Române („Filantropia Ortodoxă”), cu peste 70 de unități de asistență socială, o editură („Reîntregirea”), o tipografie; la Cluj – ctitorirea, în timp record, a unui sediu modern pentru Facultatea de Teologie și a unui cămin studentesc, Campusul Teologic „Nicolae Ivan”; Colegiul Ortodox „Mitropolit Nicolae Colan”,

cuprinzând întreg ciclul preuniversitar ajuns acum la peste 900 de elevi; Centrul Misionar pentru Tineret „Ioan Bunea” din Sângeorz-Băi; organizarea „Întâlnirii Tinerilor Ortodocși din Europa”, în perioada 4-7 septembrie 2015, o premieră pentru întreaga lume ortodoxă, cu peste 6000 de tineri din țară, din diaspora românească și din alte țări ale lumii; Centrul Misionar-social „Sfântul Andrei de pe Calea Turzii, proiect în desfășurare; la acestea se adaugă activitatea administrativă, implicarea în viața culturală a eparhiei, lucrarea catehetică pe segmente de vârste, participări la diverse simpozioane internaționale și naționale, emisiuni televizate sau la radio, numeroase proiecte sociale inițiate sau continuate, și, nu lipsit de

importanță, susținerea dialogului ecumenic. În ce privește activitatea didactică, a fost profesor universitar la Facultatea de Teologie din Alba Iulia, în prezent la cea din Cluj și este îndrumător de doctorat începând cu 2010, născând generații după generații, printre care mă număr și eu. Este *Doctor Honoris Causa* al Universității Tehnice din Cluj-Napoca, al Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, dar și al Universității Tehnice din București. Cu referire la activitatea publicistică, bibliografia sa numără 25 volume, peste 100 de studii academice și nenumărate articole în reviste, jurnale și ziare.

Sintetizând, în toți acești ani de slujire sacerdotală, didactică și socială, s-a dovedit în rândul celor care orientează viața, iar această primire în rândul comunității Aca-

demiei Române reprezintă o recunoaștere firească a personalității sale de excepție – lui „pater spiritualis” i se adaugă „pater academicus”, în sensul de personalitate de referință, dar și ca cel care naște „filii academici”. Însă orice recunoaștere înseamnă și o provocare pe mai departe. Și, cunoscându-l bine pe Înaltpreasfințitul, suntem siguri, că bucurându-se discret, fără să transforme acest moment în eveniment mediatic, este pregătit pentru alte și alte proiecte, care-și așteaptă ctitorul.

Vă felicităm, Înaltpreasfinția Voastră, pentru această recunoaștere și vă mulțumim pentru bucuria pe care o împărtășiți cu noi și de data aceasta, cei de aproape și apropiați. Vă resimțim ca „omul-instituție” care își trăiește viața pentru și deodată cu cea a instituției, pentru ceilalți.

Luceat lux vestra!

Filius spiritualis et academicus,

† BENEDICT Bistrițeanul

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Simpozionul „100 de ani de la alegerea Episcopului Nicolae Ivan” - Centenarul Eparhiei Clujului

Darius Echim

În seria de manifestări cultural-religioase prilejuite de Centenarul Eparhiei, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului a organizat marți, 28 septembrie 2021, un simpozion omagial, în cinstea Episcopului Nicolae Ivan, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la alegerea ierarhului ca prim întâistătător al reînființatei Eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului, de obârșie ștefaniană.

Evenimentul a început în Capela Facultății de Teologie Ortodoxă, din Campusul Universitar „Nicolae Ivan”, unde, de la ora 10:00, Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, a oficiat o slujbă de Te Deum, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a Preasfințitului Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și a altor invitați de seamă.

În aula facultății, s-au desfășurat, apoi, lucrările simpozionului „100 de ani de la alegerea Episcopului Nicolae Ivan”. Personalitatea ierarhului și realizările impresionante atinse pe parcursul vieții au fost evocate de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei,

Preasfințitul Părinte Episcop Petroniu, Preasfințitul Părinte Episcop-vicar Benedict Bistrițeanul, prof. univ. dr. Ioan Bolovan, membru corespondent al Academiei Române și director al Institutului de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca, pr. lect. univ. dr. Cosmin Cosmuța, cadrul universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, disciplina Istoria Bisericii Ortodoxe Române.

Har de ctitor

Reuniunea „sinodului electoral”, convocat, conform Statutului Organic al Sfântului Andrei Șaguna, de către Mitropolitul Nicolae Bălan și consistoriul eparhial clujean, s-a petrecut în data de 15 (stil nou) / 28 (stil vechi) septembrie 1921 în biserica Sfânta Treime, numită și „Biserica din Deal”, primul și singurul locaș de cult ortodox al Clujului la acea vreme. Mitropolitul Bălan a prezidat personal „sinodului electoral” format din 60 de membri (20 clerici și 40 mireni), personalități marcante ale vieții intelectuale și spirituale ale urbei, iar în urma votului a fost ales cu majoritate absolută arhimandritul Nicolae Ivan (17 mai 1855 – 3 februarie 1936) ca prim Episcop al nou înființatei Eparhii clujene. Acesta a dus la împlinirea unui vis de veacuri al românilor ortodocși ardeleni, care și-au dorit un ierarh al lor în metropola Transilvaniei.

„Era omul providențial rânduit de Dumnezeu ca să dea viață Eparhiei, care era moștenitoarea spirituală a fostei Mitropolii de la Feleac și a Episcopiei de la Vad, ambele ctitorite de Sfântul Ștefan cel Mare. Vitregia vremurilor le-a desființat, iar credincioșii ortodocși de pe aceste plaiuri au avut multe necazuri și suferințe. (...) Episcopul Nicolae Ivan venea la Cluj cu un geamantan, dar cu multă experiență administrativă și pas-

torală, iar când a plecat la Domnul, acesta ne-a lăsat impunătoarea Catedrală Ortodoxă din centrul orașului, Biserica «Sfântul Nicolae», Academia Teologică, Reședința Eparhială, Revista Renașterea, multe clădiri utile, așezăminte spirituale, așezăminte economice, așezăminte culturale, tipografia și nenumărate biserici în toată Eparhia”, a spus Mitropolitul Andrei.

Lansare de carte

În cadrul evenimentului a fost lansat și prezentat volumul „Centenarul Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului”, apărut la Editura Renașterea, apărut la Editura Renașterea, îngrijit de vicarul eparhial, preotul Iustin Tira, și de consilierul cultural al Arhiepiscopiei, preotul Cornel Coprean.

„Pe lângă textele semnate de ierarhi, istorici sau preoți, care rememorează evenimentele istorice de acum un secol, dar pun în lumină și realizările Episcopului Nicolae Ivan, volumul mai cuprinde o parte din cuvântările acestuia și o secțiune cu fotografii”, a spus pr. Cornel Coprean, cel care a moderat întregul eveniment.

De asemenea, Corul de Cameră „Psalmodia Transilvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, directorul Școlii Doctorale „Isidor Todoran”, a susținut trei momente muzicale. Repertoriul a fost compus din „Grăurile mele” de Alexandru Delcea (solist: pr. dr. Gavril Vârva), „Răsunet de la Crișana” de Ion Vidu (solist: Vlad Sârmaș) și „Lino, Leano” de Nicolae Ursu.

La finalul evenimentului au mai luat cuvântul inspectorul școlar general al județului Cluj, prof. Marine-la Marc, pr. prof. Vasile Stanciu, pr. Nicolae Feier și actorul Dorel Vișan, au luat cuvântul.

Patriarhul Avraam, „prietenul lui Dumnezeu”

† BENEDICT Bistrițeanul

Episcop vicar al Arhiepiscopiei Vadului,
Feleacului și Clujului

Prima personalitate biblică la care ne vom referi în acest periplu spiritual veterotestamentar este Patriarhul Avraam, în care se descoperă istoria unei chemări, dar și a unui dialog curajos, în legământul veșnic pe care „Dumnezeul părinților” îl face cu omul în starea lui de după cădere. În Sfânta Scriptură se pomenește de 318 ori numele acestui ales al lui Dumnezeu, dovedind importanța pe care o are în istoria neamului Său Israel și, deopotrivă, a Noului Israel, Biserica.

În primul rând, Dumnezeu Însuși își asociază numele cu închinarea lui Avraam și a urmașilor săi: „Eu sunt Dumnezeu lui Avraam și Dumnezeu lui Isaac și Dumnezeu lui Iacov” (Matei 22, 32), un Dumnezeu al celor vii în succesiunea de credință, un Dumnezeu personal, accesibil, permanent prezent, necondiționat și neschimbat în Legământul încheiat cu omul (Luca 1, 73). Iar „la plinirea vremii”, trupul pe care Fiul lui Dumnezeu l-a luat din Fecioara Maria este „nu din firea îngerilor, ci din sămânța lui Avraam” (Evrei 2, 16). Ca ales al lui Dumnezeu, acesta devine „părinte” de neam în paradigma credinței și credincioșiei sale față de Dumnezeu: „Precum și Avraam a crezut în Dumnezeu și i s-a socotit lui ca dreptate. Să știți, deci, că cei ce sunt din credință, aceștia sunt fii ai lui Avraam” (Galateni 3, 6-7), și tip pentru cei care intră în această „descendență duhovnicească” de-a lungul istoriei:

„Voi sunteți fiii proorocilor și ai legământului pe care l-a încheiat Dumnezeu cu părinții noștri, grăind către Avraam: Și întru seminția ta se vor binecuvânta toate neamurile pământului” (Fapte 3, 25).

Numele său este folosit cu referire la descendența de sânge, ca paradigmă pentru „succesiunea duhovnicească”, dar și cu trimitere spre realitatea viitoare. Eshatologia Împărăției este descrisă în termenii unei intimități maxime: totul se trăiește în realitatea „sânului lui Avraam” (Luca 16, 23), siguranță, căldură, protecție și dragoste, sau, în imagistica unei mese între prieteni, bucuroase și îmbelșugate, alături de Avraam și de urmașii săi (Matei 8, 11). În sinteză, Avraam este „prietenul lui Dumnezeu” (Iacov 2, 23).

După această încadrare biblică, în partea a doua vom transforma biografia lui Avraam într-un posibil itinerariu duhovnicesc, în lectură personală, evocând trei momente semnificative, cu valoare simbolică pentru viața spirituală. Este vorba de o chemare, succedată de o întâlnire directă, față către față cu Dumnezeu, care se finalizează intens printr-un exercițiu de verificare a disponibilității, cu valoare definitivă în zona credinței și a fidelității sale față de Acesta.

Totul începe cu o chemare spontană, imprezibilă, totală și radicală: i se cere să iasă dintre ale sale – din pământul, din neamul și din casa tatălui său (Facere 12) și să pornească spre *nowhere*, din perspectiva omului, un drum fără înțeles, fără sens, și totuși, din perspectiva lui Dumnezeu, spre un nou început, însoțit de promisiuni neașteptate, chiar inimaginabile – Avraam, dintr-un simplu păstor, era chemat să devină părinte a unui popor numeros, onorat de ceilalți și pentru totdeauna. Și toate acestea pe când avea 75 de ani, o vârstă neprielnică pentru drumuri lungi și nesigure și cu destinații neclare. Pentru această viață nouă era nevoie de curaj, aproape nebunesc, și încredere pe măsură. Se deschidea atunci, prin răspunsul său afirmativ la chemare, un viitor luminos pentru sine și pentru cei care vor veni. Viitorul devenea realitate, pentru că avea la bază un cuvânt care cobora direct de la Dumnezeu, în istorie, (îm)plinind istoria. Avraam trăia în acest cuvânt profetic, inaugurând un dialog permanent cu Dumnezeu. Viața spirituală de aici începe, Domnul îți cere nu mai puțin decât să ieși dintru ale tale și să te deschizi înspre ale Lui. Este condiția și contextul în care se manifestă binecuvântarea Lui. Riscantă înstrăinare de sine și imprezibilă aventură. Însă, darurile par să fie pe măsură. Râși puțin, dobândești puțin. Și invers. Este vorba de a renunța

la siguranța omenească în favoarea încrederii în intervenția lui Dumnezeu. Cuvântul se transformă în chemare, iar odată primit se întrupează și oferă viață din belșug. Promisiunea îi devine mobil al vieții într-o așteptare rodnică, încrederea lui Îi face loc lui Dumnezeu în propria sa istorie. Acesta îi devine prieten în viața lui, deschisă spre aventură. Dumnezeu e deja jos, printre noi, când dialogăm și avem încredere în cuvântul Său. Și deodată, bucurie, dragoste și tinerețe.

Cel de-al doilea moment este dat de **întâlnirea** surprinzătoare, cu cei Trei Oameni, în vremea amiezii, la umbra stejarului Mamvri (Facere 18). Din nou avem de-a face cu un Dumnezeu surprinzător, și prin această descindere neanunțată și incredibilă, dar, mai ales, prin vestea pe care le-o aduce celor doi – Avraam și Sarra –, că vor deveni părinți. Legea ospetiei îi face pe cei doi să intre cu pași repezi în proximitatea Domnului, în fața Căruia au aflat har, trecere, prin Alianța încheiată cu timp în urmă. Avraam avea în jur de o sută de ani, iar soția sa cu zece ani mai tânără. Din nou aceeași provocare, să-L crezi pe cuvânt că mai poți da naștere la această vârstă? Ne bunie... a credinței și a încrederii. Relația dintre Avraam și Domnul Dumnezeu se vedește în cel mai sincer și direct dialog. „E greu să credem, dar ne vom strădui!”, ar fi putut spune aceștia. Dumnezeu te cheamă la lucruri mari și chiar mai presus de fire, însă, când distanța dintre ceea ce ești și chemare este foarte mare, îți vine tare greu să crezi și să te încrezi. Sau oricum, nu fără să analizezi și să te întrebi îndelung. Nu ar fi omenesc altminteri. „În cele din urmă, bine, dacă tu zici, vom crede și ne vom încrede”. Cei doi capătă familiaritate cu Oaspeții lor, până într-atât încât negociază cu Acesta la limită salvarea cetății Sodoma. Măcar zece drepti de vor fi și cetatea va rămâne în picioare. Însă n-au fost. Se vede din această întâmplare că avem nu un Dumnezeu mohorât și mânios, ci unul deschis

și atent la orice semn de mijlocire, de compătimire, la orice indiciu de pocăință și întoarcere. El caută mântuirea tuturor, în general, dar și a fiecăruia în parte. În plus, nu calculează matematic, în termenii ideologiilor omenești, oricare din ele, ci numără tot timpul în favoarea omului. Avraam deja intrase în zona prieteniei cu Dumnezeu, în dialoguri sincere și directe, însă în interiorul credinței și a fidelității.

Cel de-al treilea moment vine ca o avalanșă, dorind să nimicească și ultimele rămășițe ale încrederii pe care Avraam mai putea să o aibă în forțele sale omenești, fie ele și reale. Era vorba de **încercarea** la care îl pune Dumnezeu. Fiul său Isaac, semnul promisiunii și al Legământului, era jertfa pe care Dumnezeu o dorea pentru El (Facere 22). Era mai mult chiar decât a se sacrifica pe sine, fiul însemnând viața lui, dar și prelungirea sa în timp, într-un fel, semnul nemuririi, lecturat în profeția care s-a suprapus peste biografia lui. Dumnezeu părea să se contrazică pe Sine – lui Avraam i se făgăduise că va deveni părinte de popor, cum se va putea într-o astfel de situație?! Și mai mult, ce fel era Dumnezeuul său, cerându-i un astfel de sacrificiu. Mai merita El să-I urmeze sau mai putea el, Avraam, să facă acest lucru? Provocarea era aparent peste puteri. Întunericul mai puternic decât lumina. Nu și în cazul său. El a rămas așezat permanent înaintea Domnului: „Iată-mă, Doamne! Din momentul în care ai venit la mine m-ai cucerit, iar eu, tot de atunci mă cuceresc în fața Ta”. Rațiunea este copleșită de prezența dumnezeiască și ingenunchează reverențios. De aceea, se supune și se încrede. Dragostea lui se întâlnește cu dragostea lui Dumnezeu și nimic nu le mai stă împotrivă celor doi îndrăgostiți. Dragostea se descoperă prin disponibilitate totală, definitivă și neîntreruptă. Avraam era de acum câștigat pentru totdeauna lui Dumnezeu. Și binecuvântarea dumnezeiască curgea din belșug peste el și peste toată istoria care i se deschide de acum încolo. Isaac devine semnul dragostei totale pentru și către Dumnezeu.

Icoana pe care ne-o oferă Avraam în acest periplu spiritual se poate exprima prin trei substantive – **ascultare**, în fața unei chemări surprinzătoare și imprezibile; **bună-înțelegere**, într-un dialog-mijlocire, pentru ceilalți și pentru lume; și **încredere**, într-un Dumnezeu gelos (Ieșire 20, 5), Care nu cere doar obediență, ci însăși viața. Pe cât de mare provocarea, pe atât de mare binecuvântarea, pentru el, pentru urmașii lui, și pentru noi, cei chemați...

Intellectual de marcă și iubitor de spiritualitate

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Profesorul Teodor Ardelean a împlinit șaptezeci de ani. Cu acest prilej, admirând activitatea lui și puternica statură spirituală, îl rugăm pe Dumnezeu să-i dăruiască sănătate și ani mulți. Noi considerăm că Domnia Sa a pus în lucrare două virtuți esențiale pe care trebuie să le aibă un român: credința în Dumnezeu și dragostea față de țară.

Aceste virtuți atât de importante sunt, din păcate, neglijate de multe ori astăzi. Sălăgean, crescut în buna cuviință de acasă, făcând istorie și filosofie la Cluj, mai apoi doctorat în Filologie, va sluji cultura românească în Baia-Mare, reședința județului Maramureș.

Pe lângă faptul că este un redevabil om de cultură, că este directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia-Mare, că a scris și tipărit mult, a ocupat și multe alte demnități care-l onorează. Eu, fiind om al Bisericii, remarc în mod special faptul că are o viață spirituală aleasă.

Nu doresc să fiu considerat subiectiv, dar sentimental sunt, și rândurile pe care le scriu sunt dedicate unui om drag sufletului meu. Se întâmplă lucrul acesta pentru că Dumnezeu ne-a chemat la viață pe aceleași plaiuri, pentru că și Domnia Sa, atunci când eu am împlinit șaptezeci de ani, m-a numit „Mitropolitul meu”. Moigradul, locul dânsului de naștere, nu-i departe de Oarța de Sus, locul meu de naștere. Iar faptul că un profesor de greutate al satului – Traian Rus – îi era apropiat, a întărit și mai mult legătura sufletească dintre noi.

Și spuneam că două virtuți sunt prezente în viața sa: credința în Dumnezeu și dragostea față de țară. Fiind înzestrat de Dumnezeu cu profunzimea nuanțelor și cu simț politic, este preocupat și de situația românilor din țară și a celor de dincolo de Tisa și din alte părți. Iar în ce privește atașamentul său față de Biserică, a fost gratulat de Episcopia Maramureșului și Sătmăruului cu cea mai mare distincție. De fapt, din Adunarea Eparhială a acestei episcopii a făcut parte multă vreme.

Detaliile vieții spirituale nu-i sunt străine. Eram preot tânăr și pe vremea aceea a scris și tipărit o carte interesantă, care pune și probleme teologice. Și nu uităm că era plină perioadă comunistă, când în mod oficial alta era ideologia oficială.

Tot ce a făcut și face, o face cu dăruire și competență. Ca să subliniez acest lucru mă folosesc de versurile lui Tudor Arghezi din poezia *Poetul necunoscut*: „Altarul ca să fie și pietrele să fie, / Cer inima și viața zidite-n temelie”. Inima și viața lui sunt zidite în activitățile pe care le desfășoară.

Domnul profesor Teodor Ardelean este unul din intelectualii noștri de frunte și, repet, l-a interesat și-l interesează și Țara Codrului, din care face parte și satul meu Oarța de Sus. A fost de mai multe ori acolo, la invitația profesorului Traian Rus, și îi are în suflet pe oamenii locului. Când acest om special, Traian Rus, a plecat în eternitate, după părerea noastră, prea devreme, a fost prezent la înmormântarea lui. De fapt, a fost prezent și la inaugurarea Muzeului Satului pe care tot profesorul Traian Rus l-a organizat.

Am zis că ne apropiem și satele noastre de naștere, precum și felul de a fi al oamenilor. Versurile cântecului popular spun mult: „Când m-apropiu de-al meu sat, / Cunosoc câinii pe lătrat, / Oamenii pe cuvântat, / Pe maica după oftat”.

Ce urare mai bună i-am putea face, decât una scripturistică folosită de Sfântul Ioan:

„Iubitule, mă rog să ai spor în toate și să mergi bine cu sănătatea, precum bine mergi cu sufletul” (3 Ioan 1, 2).

Lectura dopaminergică?!

Eugen Adrian Truța

Lmi stăruie în minte imaginea splendidă a Bibliotecii *Trinity College* din Dublin. Construită în secolul al XVIII-lea, instituția adăpostește azi șase milioane de volume, iar sala principală, cea mai fotografiabilă posibil, lungă de 65 de metri, găzduiește 200.000 de mii de cărți așezate într-o conformație elegantă de lemnărie biblică, noblețe saxonă, academism salutar și atmosferă civilizatorie. Paradisul, adevăratul paradis!

Frumusețea ei deosebită atrage anual turiști care își lasă retina imprimată de aerul edenic a ce înseamnă cunoașterea. Uneori, e suficient să vedem cartea *per se* fără ca lectura imposibilă a tuturor cărților tipărite și sortate să mai reprezinte garanția cunoașterii în sine. Această intuiție e destul de periculoasă într-o țară ca a noastră, cu una dintre cele mai sărace piețe de carte din Europa și în care am vrea măcar să contemplăm copertile care nu există, darămite să le citim cu nesăț mistic. A vizita o librărie sau o bibliotecă pare desuet și illogic, dar poate fi unica șansă de a ne (re)îndrăgosti de *literă* într-un mediu societal în care scepticismul de serviciu și fatalismul de stepă sunt atitudini creatoare, chiar estetice dacă ne gândim la unii scriitori români de expresie francofonă sau chiar regizori ai noului val de *realism cinematografic românesc*.

M-am cam îndepărtat de obiectul preocupării inițiale și anume lectura ca acces în grădina cunoașterii binelui și răului, spațiul arhetipal din care am fost izgoniți în baza nerespectării procedurilor originare. Nostalgia pierderii unui *topos* întemeietor a declanșat istoria și efortul conjugat de a recuceri acel ceva universal valabil și mântuitor. Nevoia adânc înrădăcinată în ființa noastră de a căuta adevărul și a ne împărtăși din el la modul cât mai propriu posibil și nelimitat face parte din structura religioasă a umanității. Revelația naturală și supranaturală a Dumnezeu-omului Iisus Hristos este cel mai firesc desfășurător cosmic, iar din această istorie a mântuirii face parte, în mod complementar, și cartea.

Dispoziția insașiabilă de a străbate mereu și în mod repetat teritoriile *cuvântului* provine din moștenirea lecturării textelor sacre care adăpostesc descoperirea vieții în foneme. Evoluția scrierii în baza puterii conceptualizării a deschis și deschide perpetuu setea și foamea unor aprofundări și nuanțări esențiale. Într-un fel, suntem ceea ce scriem și citim, adică suntem *cuvinte* după chipul *Cuvântului*.

Evident că aceste realități atrag după sine și dezvoltări comportamentale specifice cum ar fi cea pe care încerc să o surprind în aceste rânduri și care se referă în speță la proiecția unei lecturi dopaminergice. Expresia explică orizontul de așteptare nesfârșit al cititorului pasionat să afle, să cucerească, să epuizeze inepuizabilul cunoașterii și care se traduce la nivel chimic printr-o creștere a nivelului dopaminei și a energiei pe care această moleculă o produce doar în virtutea expectațiilor noastre. E cert că acest tipar mental naște adicții de lectură și cercetare neostoită, indiferent de zona studiată. Sigur că unii dintre noi sunt scutiți de această ispită întrucât nu colaborează foarte bine cu șiretul *șarpe* al cunoașterii, dar, pe fond, certificarea adevărului prin prisma reacțiilor bio-chimice ale persoanei în cauză pare să fie o componentă din ce în ce mai importantă.

Cu alte cuvinte, sintetizând tendințele, observăm cum credibilitatea oricăror eforturi este justificată de gradul de demonstrabilitate chimică astfel încât chiar lecturile celor pasionați sau angrenați în cercetare sfârșesc prin a fi validate ca acte științifice. E ceea ce se apropie de înțelegerea expresiei *lectură dopaminergică* ce se lasă dospită pe umerii marilor biblioteci ale lumii.

În ce privește însă *Cartea Cărților*, precum și toate textele sacre ale credinței, lucrurile stau diferit din punctul meu de vedere. Există efortul continuu al bibliștilor, comentatorilor și traducătorilor care participă într-o oarecare măsură la o astfel de lectură validată chimic de dopamina secretată, dar mai mult decât acest fapt, atât ei, cât și orice cititor al adevărului revelat în cuvinte participă profund la o descoperire de altă natură.

Harul (re)simțit în timpul și în urma lecturilor textelor sacre nu are legătură cu circuitele neurologice în sensul certificării măsurabile întrucât virtuțile și adevărurile experimentate prin acest fel de lectură fac parte din altă zonă. Dacă am merge pe acest drum, în scurt timp ar urma să analizăm bio-chimic harul ca pe o endorfină, sfințenia ca pe o performanță psihologică, Euharistia ca un panaceu.

Îmi dezvolt periodic experiența convertirii Mitropolitului Antonie de Suroj. Tânăr fiind, nu credea deloc în Dumnezeu și nu avea nicio așteptare din zona vreunei providențe divine. Cu toate acestea, în urma unor insistențe, acceptă să facă o lectură sacră. Neavând așteptări, deci nedesfășurând o *lectură dopaminergică*, alege să citească în mod cerebral și rece cea mai scurtă evanghelie din Sf. Scriptură și anume cea a Sf. Ap. Marcu. Lectura acesteia decurge firesc, fără emoții sau curiozități intelectuale speciale, doar că la sfârșitul acestui exercițiu de citire, simte în mod indubitabil prezența *unei persoane* în preajma sa. Fiți liniștiți, psihologii deja au verificat, viitorul ierarh nu a suferit de episoade schizofrenice, dar a avut bucuria episodică a întâlnirii lui Hristos care i-a schimbat total viața.

Astfel încât sunt convins că astăzi există mai multe tipuri de lectură (probate chimic ca forme de cunoaștere), dar nicio lectură nu se apropie de calitatea citirii textelor revelate întrucât acestea fac parte din taina Bisericii: harul Duhului Sfânt.

Comunitate și continuitate. Biserica Sfântul Dumitru din cartierul clujean Gheorgheni (1971-2021)

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

Se împlinesc anul acesta 50 de ani de când, pe fosta stradă 11 iunie (astăzi Take Ionescu) nr. 86, din cartierul clujean Gheorgheni, a fost inaugurată o capelă pentru nevoile liturgice și pastorale ale credincioșilor ortodocși din zonă. În anul 1958 se înființa parohia ortodoxă Cluj-Borhanci, care cuprindea comunități răsfirate din satul Gheorgheni, la nord de municipiul Cluj, sau din coloniile Borhanci, Sopor, Becas, dar și din cartierul Gheorgheni, în partea de sud-est a orașului, pe atunci configurat preponderent din case. În anul 1964 este numit preot pentru această parohie preotul Gheorghe Mureșan. Odată cu anul 1965 cartierul intră într-un amplu proces de modernizare, prin edificarea unor lanțuri de blocuri, populate în majoritate de muncitori veniți din mediul rural sau din alte regiuni. Prin urmare, în scurt timp parohia se îmbogățește cu mii de creștini noi. Mulți dintre ei solicitau deja servicii religioase și prezența preotului pentru nevoile lor duhovnicești. Pentru preotul Mureșan a urmat o perioadă dificilă, de căutare a unui locaș de slujire, soluția cu biserica „Schimbarea la Față”, la care se apelase până atunci, nemaifiind satisfăcătoare. După mai multe încercări nereușite, episcopia Clujului achiziționează, în final, în anul 1970, un imobil pe strada 11 iunie, nr. 86, la preț de 165.000 lei. Imobilul, după adaptările necesare, este transformat în capelă, purtând hramul Sf. M. Mc. Dimitrie Izvorătorul de Mir și fiind inaugurată la data de 14 februarie 1971, în prezența episcopului Teofil Herineanu.

De-a lungul timpului, capela a suferit modificări și extinderi, respectiv în anii 1975, 1978, 1982 și 1997, în încercarea de a face față participării *n u m e r o a s e* a credincioșilor la sfințele slujbe dar și a conferi imobilului inițial alura unei biserici. Până în 1989 a fost singurul locaș de cult ortodox din cartierul Gheorgheni, preotul Gheorghe Mureșan (asistat din 1972 de preotul Toma Vulcu, iar din 1979 de preotul vicar Onisie Morar) reușind cu greu să răspundă nevoilor religioase ale unei parohii imense. După anul 1990 parohia Sf. Dumitru își diminuează teritoriul prin înființarea unor noi parohii în cartierul Gheorgheni sau prin arondarea unor străzi altor parohii noi (ne referim la parohiile „Nașterea Domnului”, „Sf. Apostol Andrei”, „Sf. Apostol Toma” sau „Înălțarea Domnului” ș.a., sau la satele Gheorgheni și Borhanci). În anul 1997, la inițiativa preotului paroh Ioan Bancoș (1991-2006), se pune piatra de temelie pentru o nouă biserică în parohia Sf. Dumitru, biserică ce avea să poarte hramul Sf. Cuvios Dimitrie Basarabov. În anul 2009 are loc o remodelare teritorială a parohiei Sf. Dumitru, prin înființarea parohiei Sf. M. Mc. Dimitrie Izvorătorul de Mir, la sud de străzile N. Titulescu și Unirii, și a parohiei Sf. Cuvios Dimitrie Basarabov, la nord

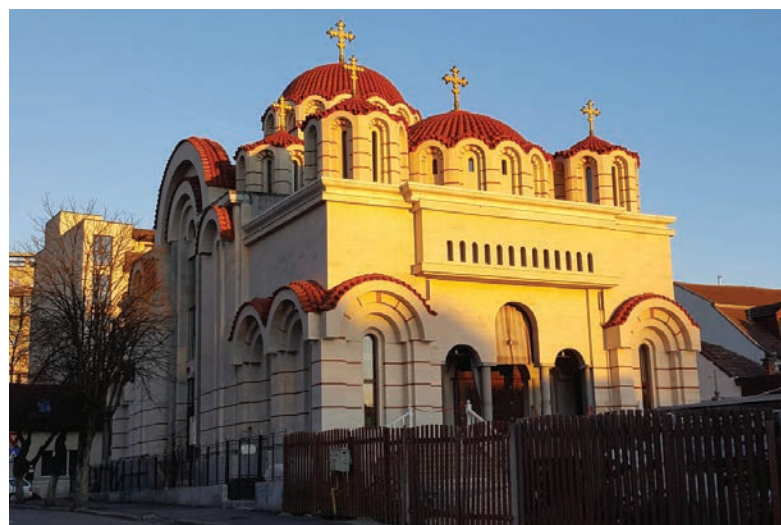
de aceste străzi. Parohia Sf. M. Mc. Dimitrie Izvorătorul de Mir păstra în folosință vechea biserică de pe strada Take Ionescu nr. 86, iar parohia Sf. Cuvios Dimitrie Basarabov avea în posesie noua biserică, a cărei piatră de temelie fusese pusă în 1997. Vechiul locaș de cult, de pe strada Take Ionescu nr. 86, avea să fie refăcut din temelie, odată cu anul 2010, la inițiativa preotului paroh Ioan Goje (slujitor la altarul acestui locaș încă din anul 1991 și numit în această funcție ca urmare a pensionării preotului Onisie Morar). Pentru ca activitatea liturgică și funcționarea parohiei să nu fie afectată de ridicarea unei noi biserici, vechiul locaș de cult s-a demolat etapizat, în paralel cu zidirea unui paraclis la demisolul fostei biserici, paraclis cu hramul „Sf. Ioan Rusul”, sfințit, în data de 10 august 2012, de către Înaltpreasfințitul Andrei. Slujbele s-au oficiat în acest paraclis până la finalizarea construcției noii biserici, care a fost sfințită la 26 octombrie 2016, de hramul ei. Noua biserică, considerată un unicat în peisajul eclesial clujean, poartă în mod evident, atât la exterior cât și la interior, amprenta stilului artistic bizantin, socotit cel mai propriu etosului ortodox.

Vechea capelă Sfântul Dumitru Izvorătorul de Mir din cartierul clujean Gheorgheni.

În pofida acestor prefaceri, timp de cincizeci de ani s-a slujit neîntrerupt Sf. Liturghie în acest loc, semn al unei continuități între întemeietorii acestui proiect eclesial și continuatorii lui, un loc sfințit prin Jertfa liturgică și prin rugăciunea comunității, un spațiu binecuvântat care rămâne ca un topos sacru în memoria colectivă a clujenilor din cartierul Gheorgheni. Mulți oameni din

parohie participă zilnic la Sf. Liturghie sau slujbele de seară, fie ele vecernie, acatist, maslu sau, după caz, pavecemiță sau denie, oameni care și-au modelat viața și universul interior după ritmul liturgic și au transmis aceste deprinderi și fiilor sau nepoților. Este și aici un semn al continuității. Duminica și la marile praznice comunitatea trăiește duhul sărbătorii, putând fi văzuți adesea laolaltă bunici, copii și nepoți, purtând peste timp dragostea față de Dumnezeu și manifestând fidelitatea

Noua biserică Sfântul Dumitru Izvorătorul de Mir din cartierul clujean Gheorgheni.

față de acest sfânt locaș. Fie în perioada comunismului, fie după Revoluția din 1989, deci indiferent de vremuri, Dumnezeu a fost preamărit în acest loc prin viața liturgică dar și prin viața duhovnicească a credincioșilor. Continuitatea se exprimă totodată și prin sentimentul de pietate față de părinți, moși și strămoși, cinstiți prin rânduielile de pomenire a morților. Unii dintre ei vor fi fost la

începuturi membrii aceleiași parohii. Comuniunea dintre cei plecați și cei rămași s-a păstrat grație pomenirii la sfântul jertfelnic sau parastaselor îndătinat. Nu mai puțin, continuitatea în această parohie îi are în vedere și pe preoți, cei de azi preluând ștafeta de la antecesorii lor, cinstindu-le memoria, păstrându-le tradițiile și prețuindu-le efortul și jertfa. În același fel ei dăinuie și în amintirea credincioșilor de azi, nu de puține ori numele lor fiind întâlnit pe pomelnicele de la altar.

Și în arhitectura interioară a spațiului de cult semnele continuității sunt evidente. Noul edificiu de cult a păstrat vechiul jertfelnic, iar în paraclisul de la demisol, închinat sfântului Ioan Rusul, se pot vedea iconostasul vechii bisericii, icoane sau piese de mobilier – toate donații ale preoților sau credincioșilor de altădată. Altfel spus, cele noi s-au zidit pe temelia celor vechi, cele vechi dăinuie în cele noi. Comunitatea rămâne viguroasă doar păstrând continuitatea.

După epoca de glorie a acestor mari voievozi au sosit împrejurări din ce în ce mai grele și românii din aceste părți au rămas și ei în bătaia tuturor valurilor și a feluritelor persecuții religioase ori naționale, până la ivirea aceluia providențial arhipăstor și departe văzător patriot, Andrei Șaguna, sub a cărui conducere românii ortodocși de peste munți au început a-și orânduie episcopii. Anul acesta am avut bucuria să întăresc episcopia de la Oradea-Mare, iar astăzi cu aceeași mulțumire întărim episcopia ortodoxă cu reședința în Cluj, ca urmașă a vechii episcopii din Vad.

Cu vie satisfacție primesc asigurarea ce ne dai că prin înființarea acestor nouă episcopii vom păși cât mai grabnic spre acea unire organică a tuturor ramurilor bisericii noastre ortodoxe, una și nedespărțită, precum și unul și nedespărțit este statul României întregite. Să nu uităm că marele Șaguna a luptat mult pentru unirea bisericii ortodoxe a tuturor românilor ortodocși din întreaga fostă monarhie austro-ungară din Ardeal și Bucovina. Împiedecarea acestui înalt gând a fost numai ambiția de mărire a episcopului bucovinean¹⁰. Prin realizarea de acum a unificării bisericii ortodoxe în tot cuprinsul noului nostru Regat, ne vom face o sfântă datorie de iubire creștinească și patriotică și, în același timp, vom aduce cuvenitul prinos de recunoștință marilor noștri Voievozi care au purtat făclia Ortodoxiei și a binefacerilor creștinești nu numai peste munți, ci și în tot Orientul dreptcredincios.

Prea Sfințite Părinte Nicolae. Buna administrare pe care ai dovedit-o oriunde Ți-a fost dat să lucrezi până acum pentru binele sfintei biserici, munca neobosită pentru răspândirea culturii sufletești, pe care ai desfășurat-o o viață întreagă, ne sunt o cheazăsigură că noua episcopie va avea în Prea Sfinția Ta un vrednic organizator, care va ști să clădească pe temelii sănătoase și trainice acest nou așezământ al credinței strămoșești și al culturii naționale.

Întorcându-Te acum pe scaunul Tău episcopal, Te așteaptă o bogată, dar totodată grea activitate în timpurile noastre de grele încercări morale. Popovăduind cuvântul lui Dumnezeu, vei apropia cât mai mult pe eparhioții Tăi de biserică; fiind drept și iubitor, vei întemeia în inimile oamenilor iubirea aproapelui și vei întări respectul legilor și al autorității; dând dovadă de creștinească iubire către cei de alt neam și de altă credință vei contribui și Prea Sfinția Ta la unirea sufletească a tuturor locuitorilor României, cari toți, dar absolut toți, fără deosebire, trebuie să tindem spre binele patriei.

Mulțumindu-Ți călduros pentru sentimentele de credință și iubire pe care ni le-ai mărturisit, îți urez din toată inima o lungă și rodnică păstorie”.

Anexa nr. 4. Alocuțiunea episcopului Nicolae Ivan, cu ocazia investirii sale cu cârja arhierescă de către regele Ferdinand I, București, 8 decembrie 1921¹¹.

„Sire, Preaslăvită Doamnă și Domniță!

Primind cu adâncă recunoștință din Măinile Maiestății Voastre cârja episcopescă, mă închin cu adâncă smerenie Domnului, care prin Unsul său îmi dă acest semn văzut al puterii duhovnicești.

Gândul meu mă poartă în această clipă mișcătoare la zilele de slavă ale Voievodului Ștefan cel Mare și Sfânt, strălucitul înaintaș al Maiestății Voastre, care din credință aprinsă în cel ce i-a dat cununa biruințelor netrecătoare înălța altare de închinare ca un simbol al legăturii nedespărțite dintre Domn și biserica poporului său credincios și viteaz.

Din acest sentiment de sfințenie a răsărit desigur în sufletul voievodului de la Putna și fapta mare a Episcopiei mele la Vad, menită să fie nu numai un izvor de lumină și mângâiere sufletească, ci în același timp și un îndrumător național al românilor din nordul Ardealului către conștiința unei stăpâniri românești pe plaiurile feudelor sale întinse.

Sire,

Dumnezeu V-a încredințat să fiți nu numai un mare înțelegător al acestor concepții, ci V-a dăruit cu îmbelșugare cerească și norocul biruinței celei mari prin care ați înfăptuit, la capătul unei epoci glorioase, minunea unității naționale.

Din strălucirea ei binecuvântată a izvorât și reînființarea episcopiei mele, pe care Maiestatea Voastră o ați înviat din ruinele sfinte, dându-i o nouă semnificație pentru Ortodoxie, vechea ctitorie istorică a voievodului Ștefan cel Mare.

De aceea deplin pătruns de necesitatea legăturii indisolubile dintre Domnul și biserica neamului nostru, pe care Maiestatea Voastră ne-ați indicat-o prin toate actele domniei Voastre glorioase, Vă promit sărbătorește, că voi fi cu toată

puterea sufletului meu un devotat și însuflețit luptător pentru tron și dinastie, povățuind cu vreme și fără vreme eparhia Vadului spre cultul iubirii și sacrificiului neprihănit către scaunul domnesc al Maiestății Voastre.

Îndeosebi mă simțesc dator tradițiilor celor mai sfinte ale eparhiei mele, o veche ramură a bisericii moldovene, a conlucrării alături de celelalte părți ale mitropoliei noastre pentru indisolubila legătură și consolidare unitară a vladiciei mele cu biserica mamă din Vechiul Regat, de la care și în cazul acesta ni-a venit lumina conștiinței ortodoxe și românești, și care a pus chiar temelii existenței unei vladicii românești în părțile cele mai expuse. Încălzit de această profesie de credință națională, pe care mi-o inspiră înaltele fapte bisericești ale Maiestății Voastre, îngăduiți-mi Sire deodată cu binecuvântarea arhierescă, să Vă zic în numele Domnului:

Să trăiți Maiestate! Trăiască slăvita noastră Regină! Trăiască Altețele Lor Principii și Domnițele regale! Trăiască iubita noastră dinastie!”.

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj (septembrie 2021)

Semnalăm apariții editoriale:

- Prof. univ. dr. Mircea-Gelu Buta, *Moștenirea unui Arhiepiscop*, Cluj-Napoca, Ed. Renașterea, 2021.

Între 30 august și 2 septembrie 2021 s-au desfășurat examenele de finalizare a studiilor, sesiunea a II-a. În urma probei scrise și a susținerii tezelor de licență au fost declarați licențiați în Teologie 19 de absolvenți ai specializării „Teologie Ortodoxă Pastorală”, 3 ai specializării „Teologie Ortodoxă Didactică” și 4 ai specializării „Artă Sacră”. De asemenea, prin susținerea disertațiilor au încheiat studiile ciclului de Master 9 absolvenți ai programelor de studii la acest nivel („Arta Sacră - Conservarea, Restaurarea și Crearea Bunurilor Culturale”, „Bioetică - Morală, Etică și Deontologie”, „Consiliere Pastorală și Asistență Psihosocială”, „Istoria Religiiilor. Geopolitica Religiiilor Monoteiste (Creștinism, Iudaism, Islam)” și „Doctrină și Hermeneutică Creștin-Ortodoxă”).

Miercuri, 1 septembrie 2021 Arhim. prof. univ. dr. habil. Teofil Tia, decanul Facultății a susținut, la Mănăstirea Bobota (Episcopia Sălajului), conferința *Regulile paternității familiale*, pentru tinerii studenți prezenți la Tabăra de Toamnă organizată de ASCOR Cluj-Napoca.

Joi, 2 septembrie 2021 a avut loc susținerea lucrărilor pentru obținerea gradului I profesional al personalului clerical. La această sesiune au participat 33 de preoți din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopia Maramureșului și Sătmarului, Episcopia Sălajului, Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților și Vicariatul Ortodox Ucrainean. Lucrările au fost întocmite sub coordonarea profesorilor Facultății.

În perioada 3-5 septembrie 2021 a avut loc la Baia Mare, Sighetu Marmației și Mănăstirea Bârsana Simpozionul internațional *Maramureș promotor al culturii și identității românești în lume*, organizat de Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmarului, Consiliul Județean Maramureș și Academia Română, filiala Cluj. În cadrul acestuia Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă a susținut prelegerea: *Tăria unității. Slujirea între străini a statorniciei neamului și a țării*.

În seara zilei de 7 septembrie 2021, în ajunul sărbătorii Nașterii Maicii Domnului, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a oficiat slujba Vecerniei cu Litie la Mănăstirea Piatra Fântânele. La finalul slujbei, Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie, directorul de Departament al Facultății de Teologie Ortodoxă

din Cluj-Napoca, a rostit un cuvânt de învățătură, vorbindu-le celor prezenți pe tema *Tăcerea și discreția Maicii Domnului, o taină*.

În data de 10 septembrie 2021 s-a desfășurat examenul de admitere la Școala Doctorală de Teologie „Isidor Todoran” a Facultății noastre. În cadrul acestei școli sunt afiliați 12 conducători de doctorat: ÎPS Pr. prof. univ. dr. Andrei Andreicuț - *Spiritualitate ortodoxă*, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu - *Muzică bisericească și Ritual*, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă - *Teologia Vechiului Testament, cu elemente de arheologie biblică și limbă ebraică*, Pr. prof. univ. dr. Alexandru Moraru - *Istoria Bisericii Ortodoxe Române cu noțiuni de paleografie*, Pr. prof. univ. dr. Valer Bel și Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea - *Misiologie și ecumenism*, Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leab și Pr. conf. univ. dr. Gabriel Gârdan - *Istorie bisericească universală*, Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană - *Studiul biblic și exegetic al Noului Testament*, Pr. prof. univ. dr. Vasile Gordon - *Omiletică și Catehetică*, Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia - *Teologie Pastorală*, Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie - *Morală creștină* și Pr. conf. univ. dr. Patriciu-Dorin Vlaicu - *Drept canonic* și Conf. univ. dr. Nicolae Turcan - *Apologetică*.

În perioada 6-15 septembrie 2021 a avut loc examenul de admitere la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, nivel licență (la specializările „Teologie Ortodoxă Pastorală”, „Teologie Ortodoxă Didactică”, „Teologie Ortodoxă Asistență Socială” și „Artă Sacră”) și master (la specializările „Artă Sacră - Conservarea, Restaurarea și Crearea Bunurilor Culturale”, „Bioetică - Morală, Etică și Deontologie”, „Consiliere Pastorală și Asistență Psihosocială”, „Istoria Religiiilor. Geopolitica Religiiilor Monoteiste (Creștinism, Iudaism, Islam)”, „Doctrină, Hermeneutică și Istorie Bisericească” și „Patorție și Viață Liturgică”, sesiunea a II-a.

Vineri, 10 septembrie 2021, la Catedrala Moșilor din Huedin, a fost omagiat protopopul erou și martir Aurel Munteanu, de la a cărui trecere la cele veșnice s-au împlinit 81 de ani. Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul a oficiat Sfânta Liturghie, apoi a avut loc lansarea broșurii *Mucenicul Aurel*, scrisă de dr. Eugen Nicoară și reeditată recent la Editura Renașterea. Au prezentat istoricul clujean dr. Mircea Gheorghe Abrudan, cercetător științific la Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române - Filiala Cluj și doctorand al Școlii Doctorale de Teologie „Isidor Todoran” a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Luni, 13 septembrie 2021, Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a organizat, în sistem online, Simpozionul Național Studențesc: *Exil și cimitir. Mai este posibil un acasă? Pandemia și răspunsurile Bisericii la provocările aduse de aceasta*. Au susținut comunicări studenți de la Facultățile de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, Sibiu, Iași, Arad și Oradea. Arhim. prof. univ. dr. habil. Teofil Tia, decanul Facultății a rostit un cuvânt de deschidere.

Facultatea noastră a fost reprezentată de:

Doru Denis Sălăjan, *Organizarea Diasporei Ortodoxe în lumina hotărârilor de la Sfântul și Marele Sinod din Creta* (coordonator: Pr. prof. univ. dr. Gabriel-Viorel Gârdan),

Dumitru Adrian Ciurea, *Căsnicia împreună cu Dumnezeu. Repere de oikologie biblică* (coordonator: Arhid. lect. univ. dr. Olimpiu Nicolae Benea),

Marian Bota, *Celebrarea euharistică și riturile funerare. O paradigmă occidentală* (coordonator: Arhim. dr. Simion Pinteau).

Joi, 16 septembrie 2021, Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană a susținut, în cadrul ședinței preoților din Protoieria Ortodoxă Lăpuș, la biserica cu hramul „Înălțarea Domnului” din orașul Târgu Lăpuș prelegerea *Învățătura Noului Testament în legătură cu cei adormiți*.

¹⁰ Regele face aluzie la episcopul Eugen Hacman (1793-1873), primul mitropolit al Bucovinei și Dalmației, n.ed.

¹¹ Sebastian Stanca, *Episcopia Ortodoxă Română...*, pp. 152-153. Doc. dactilografiat în Arhiva Arhiepiscopiei Clujului, Fond Nicolae Ivan, Nr. 108, f. 182-183.

În perioada 16-18 septembrie 2021 a avut loc la Köln *Theological Commission and for International Ecumenical Fellowship (IEF) General Assembly*. Au participat: **Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea** și drd. Daniela-Luminița Ivanovici.

În cadrul Festivalului Internațional de Carte Transilvania, desfășurat la Cluj-Napoca, în perioada 16-19 septembrie 2021, au avut loc următoarele lansări de carte:

- *Enciclopedia imaginariilor din România*, 5 volume (Editura Polirom), un proiect al Facultăților de Litere, Istorie și Filosofie, Teologie, Teatru și Film de la Universitatea „Babeș-Bolyai”, împreună cu Institutul „Sextil Pușcariu” al Academiei Române și UNARTE București. Coordonatorul volumului IV: Imaginarul religios este Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă. Au vorbit: Prof. univ. dr. Corin Braga, Prof. univ. dr. Liviu Malița, Conf. univ. dr. Elena Platon, cercetător științific Adrian Tudurachi și Lect. univ. dr. Stelian-Pașca Tușa.

- Mitropolit Ilarion Alfeiev, *Taina Sfântă a Bisericii: introducere în istoria și problematica disputelor imiaslave*, ediție îngrijită de Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, traducere din limba rusă de pr. drd. Mihai Bodnariuc și Roman Onica, Editura Renașterea și Élisabeth Behr-Sigel, *Lev Gillet: un monah al Bisericii de Răsărit*, Editura Renașterea. Au luat cuvântul: ÎPS Andrei Andreicuț, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, Prof. univ. dr. Ovidiu Pecican, Pr. conf. univ. dr. Grigore Dinu Moș, Pr. lect. univ. dr. Paul Siladi și Lect. univ. dr. Ioana Sonea.

- *Viața Mitropolitului Bartolomeu Valeriu Anania (1921-2021) în imagini* (Editura Casa Cărții de Știință). Invitați: ÎPS Andrei Andreicuț, actorul Dorel Vișan, poetul Horia Bădescu, Pr. lect. univ. dr. Bogdan Ivanov.

- Ion Agârbiceanu, *Scrieri inedite cu profil religios*, Editura Casa Cărții de Știință. Au participat: Prof. univ. dr. Ilie Rad, Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană și Pr. Cristian Langa.

În după amiaza zilei de duminică, 19 septembrie 2021, în cadrul festivalului a avut loc conferința: *Fake News, inamicul unei culturi coerente. Constructe culturale între supra-informare și dezinformare*. Au luat parte: Bogdan Roșca-Zasmencu (jurnalist, manager Radio Cluj), Dr. Remus Octavian Câmpean (scriitor), Prof. univ. dr. Ioan Hosu și Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci.

Luni, 20 septembrie 2021, Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia susținut conferința Regulile paternității responsabile, la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din cartierul Mănăștur al Municipiului Cluj-Napoca, cu prilejul serilor de tineret organizate înaintea sfințirii locașului de cult.

Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” a Universității „Aurel Vlaicu” din Arad a organizat în zilele de 20 și 21 septembrie 2021, un Simpozion național studențesc-masteral, sub genericul: *Provocările Bisericii în mediul online. Tipologii pastorale și atitudini misionare*. Manifestarea s-a bucurat de participarea studenților (nivel licență și master) de la Facultățile de Teologie Ortodoxă din: Cluj-Napoca, Iași, Sibiu, Craiova, Alba Iulia și Oradea. Facultatea noastră a fost reprezentată de studenții Ștefan Ramba, care a susținut prelegerea: *Imperative misionare din Noul Testament și Marian Bota*, care a susținut prelegerea: *Întreita slujire a Mântuitorului și refugiul în on line*.

Marți, 21 septembrie 2021, Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea a susținut, on line, prelegerea cu titlul: *The Effects of Secularization in the Romanian Orthodox Communities*, în organizarea Oxford Centre for Mission Studies.

În data de 23 septembrie 2021, în Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă, diac. Bradu Nicolae Bălan a susținut, în ședință publică, teza de doctorat cu titlul: *Paraclisul „Sf. Nicolae”. Programul iconografic și pictura în tehnica frescei*, elaborată sub coordonarea Prof. univ. dr. Radu-Călin Solovăstru

de la Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca, în vederea obținerii titlului științific de doctor în domeniul Arte vizuale. A participat Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia care a rostit o alocuțiune.

În seara zilei de joi, 23 septembrie 2021, la Muzeul Mitropoliei Clujului a avut loc lansarea cărților:

- **Mircea-Gheorghe Abrudan**, *Lecturi din istoriografia bisericească în memoria profesorului Nicolae Bocșan (1947-2016) și a părintelui academician Mircea Păcurariu (1932-2021)*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2021,

- **Mircea-Gheorghe Abrudan**, *Protopopul Aurel Munteanu (1882-1940), martir al poporului român și mucenic al Bisericii Ortodoxe*, Ed. Renașterea Cluj-Napoca, 2020,

- **Dr. Eugen Nicoară**, *Mucenicul Aurel*, ediție îngrijită, studiu introductiv și note de Mircea-Gheorghe Abrudan și Pr. Dan-Ionuț Lupușan, Ed. Renașterea Cluj-Napoca, 2021.

Au prezentat: Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb, Prof. univ. dr. Vasile Pușcaș (Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca), Conf. univ. dr. Ioan Cârja (Facultatea de Istorie și Filosofie a UBB), Dr. Oana Habor (Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca).

În cadrul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” a avut loc susținerea publică a tezelor de doctorat:

- 16 septembrie 2021, pr. CHIȘ Ioan-Tănase: *Părintele Arsenie Papacioc – omul lăuntric (Despre o arhitectură a prezenței)*, specializarea Teologie morală și spiritualitate ortodoxă, sub îndrumarea ÎPS. prof. univ. dr. Andrei Andreicuț,

- 16 septembrie 2021, pr. CLAPA Ioan: *Terapia imaginației în viața și gândirea Sfântul Sofronie Saharov*, specializarea Teologie morală și spiritualitate ortodoxă, sub îndrumarea ÎPS. prof. univ. dr. Andrei Andreicuț,

- 28 septembrie 2020, ABRUDAN Mircea-Gheorghe: *Biserica Ortodoxă și clerul militar din Monarhia Habsburgică între pacea de la Carlowitz și Primul Război mondial (1699-1914)*, specializarea Istorie bisericească universală, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb, în cotutelă cu Pr. prof. univ. dr. Mihai Simion Săsăujan de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Pateriarhul” a Universității din București,

- 29 septembrie 2021, pr. MILITARU: *Petru Emanoil Efesiu și importanța operei sale pentru muzica bisericească de tradiție bizantină din țările române*, specializarea Muzică bisericească și ritual, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu,

- 30 septembrie 2021, IEDREAN Iustin Sorin: *Legământul lui Avraam (Fac 17,1-22) interpretarea și receptarea vechi-, inter- și nou-testamentară*, specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă,

- 30 septembrie 2021, MĂRCĂȘAN Bogdan-Vasile: *Dimensiunea extatică a actului profetic în Vechiul Testament*, specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă,

- 30 septembrie 2021, FIȘCU Dumitru-Toberiu: *Păcatele Regilor Saul și David în contextul amartiologiei Orientului Apropiat antic*, specializarea Teologia biblică a Vechiului Testament cu noțiuni de Arheologie biblică și limbă ebraică clasică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă,

- 30 septembrie 2021, pr. POP Ionuț-Marcel: *E-Biserica? Exigențe ale misiunii ortodoxe în mediul digital*, specializarea Misiologie și ecumenism, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Valer Bel,

- 30 septembrie 2021, arhim. IONIȚĂ Andrei (Aurelian): *Boala, suferința, tămăduirea – o abordare teologico-medicală*, specializarea. Morală creștină, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie.

Duminică, 26 septembrie 2021, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, împreună cu Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, și Preasfințitul Părinte Episcop-vicar Benedict Bistrițeanul

au săvârșit slujba de resfințire a bisericii parohiale, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din cartierul clujean Mănăștur, iar apoi au oficiat Sfânta Liturghie. Din soborul de slujitori au făcut parte: Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană, Pr. conf. univ. dr. Marin Cotețiu și Pr. lect. univ. dr. Adrian Podaru.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de Arhid. lect. univ. dr. Daniel Mocanu.

Luni, 27 septembrie 2021, studenții Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca au participat, alături de dascălii lor, la deschiderea festivă a cursurilor anului academic 2021-2022. În paraclisul facultății a fost săvârșită Sf. Liturghie de un sobor de părinți profesori în frunte cu P. S. conf. univ. dr. Benedict Vesa Bistrițeanul, care a susținut și un cuvânt de învățătură, urmată de Slujba de Te Deum la începutul Anului universitar în prezența **Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei**. Răspunsurile liturgice au fost date de Corul de Cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, directorul Școlii Doctorale „Isidor Todoran”.

În Aula Mare a facultății au rostit alocuțiuni: Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei și Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, decanul facultății.

Prelegerea inaugurală cu titlul: *Cultură, religiozitate și identitate la început de secol XXI. Divergențe, convergențe, perspective* a fost susținută de Conf. univ. dr. Vasile Timiș.

Marți, 28 septembrie 2021, în Aula Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a avut loc Simpozionul: *Centenarul Eparhiei Clujului. 100 de ani de la alegerea Episcopului Nicolae Ivan*.

Au luat cuvântul:

- Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei,

- Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului,

- Preasfințitul Părinte Episcop vicar Benedict Bistrițeanul,

- Acad. prof. univ. dr. Ioan Bolovan, directorul Institutului de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române – Filiala Cluj, *Centenarul alegerii Episcopului Nicolae Ivan, context și semnificații*,

- Pr. lect. univ. dr. Cosmin Cosmuța, *Episcopul Nicolae Ivan, personalitate a vieții bisericești din Clujul interbelic*,

Corul de Cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, directorul Școlii Doctorale „Isidor Todoran”, a susținut un recital.

A fost prezentat volumul: *Centenarul Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului*, îngrijit de Pr. Iustin Tira – vicar eparhial, recent apărut la Ed. Renașterea.

Manifestarea a fost precedată de Slujba de Te Deum care a fost săvârșită în paraclisul Facultății.

În perioada 28-30 septembrie 2021, s-au desfășurat a Centrul Social-Pastoral „Sfânta Cruce” de la Mănăstirea Caraiman (jud. Prahova), lucrările celei de-a XIV-a ediții a Congresului Național *Hristos împărtășit copiilor*. A participat la lucrări Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci.

Miercuri, 29 septembrie 2021, a avut loc la București Conferința Națională: *Unitate dogmatică și specific național în pictura bisericească*. În cadrul acesteia Pr. conf. univ. dr. Marin Cotețiu a susținut prelegerea: *Tratamente de restaurare aplicate unitar pentru icoane aflate în cult public sau particular. Studii de caz*.

În zilele de 29 și 30 septembrie 2021, au fost organizate la Alba Iulia *Atelierele de restaurare Museikon*, ediția a IV-a cu titlul: *Abordări și provocări în restaurarea icoanelor rusești*. Pr. conf. univ. dr. Marin Cotețiu a susținut prelegerea: *Metodologie unitară de restaurare a unor icoane rusești de factură populară. Studii de caz*.

Dr. Dacian But-Căpușan

† **BENEDICT BISTRITĂNEANU****EPISCOP-VICAR AL ARHIEPISCOPIEI
VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI****Septembrie 2021****1-3 septembrie**

Face un pelerinaj în părțile Dobrogei.

4 septembrie

La paraclisul Facultății de Teologie, oficiază Sfânta Taină a Cununii pentru teologul Horațiu Berindan și Ana Raluca Hruban. Rostește un cuvânt de învățătură.

5 septembrie (Duminica a XI-a după Rusalii)

Săvârșește slujba de resfințire a bisericii parohiale din localitatea Cutca (Protopopiatul Gherla), urmată de Sfânta Liturghie, unde, după citirea Sfintei Evanghelii, rostește predica. Ridică la rangul de iconom pe PC pr. Valentin Mihai Leucă. Oferă Ordinul Episcop Nicolae Ivan pentru mireni domnului Ioan Fărtan, primarul comunei Sânmărtin, Ordinul Sfinții Martiri Năsăudeni domnului Grigore Cherecheș, Ordinul Sfântul Pahomie de la Gledin domnului Ștefan Boca, Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură domnului Vasile Boca și diplome de aleasă cinstire binefăcătorilor parohiei.

6 septembrie

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

7 septembrie

La Mănăstirea Bobota (Protopopiatul Șimleu, Episcopia Sălajului), săvârșește Sfânta Liturghie, apoi susține în fața tinerelor familii din cadrul ASCOR o scurtă conferință intitulată „Familia – provocări și perspective în contextul actual”, apoi răspunde la întrebări; de la ora 13³⁰, în Parohia Horoatu Crasnei (Protopopiatul Șimleu, Episcopia Sălajului), oficiază slujba înmormântării pentru adormita întru Domnul, Profesoara Florica Dragoș. Rostește un cuvânt de mângâiere cu referire la rolul de mamă și de dascăl în societate.

8 septembrie (Nașterii Maicii Domnului)

Liturghisește și predică la Mănăstirea Ciucea (Protopopiatul Huedin), cu ocazia hramului.

9 septembrie

Face o vizită pe valea Arieșului, locul natal.

10 septembrie

Săvârșește Sfânta Liturghie și predică în Catedrala moșilor din Huedin. Oficiază slujba Parastasului cu ocazia împlinirii a 81 de ani de la martiriul părintelui Protopop Aurel Munteanu; de la ora 15⁰⁰, urcă pe Vârful Piatra Bănișorului al Munților Apuseni (1190 m), din apropierea localității Vișagu, pentru a binecuvânta troița ridicată în acel loc de familia ing. Nelu Pașcalău. În curtea bisericii parohiale, participă la lansarea monografiei satului Vișagu. Rostește un cuvânt laudativ, subliniind importanța întoarcerii la origini, „sub chip de dor și sub chip de nor”.

11 septembrie (Sâmbăta dinaintea Înălțării Sfintei Cruci)

Liturghisește și predică în Parohia Baciu I (Protopopiatul Cluj I); de la ora 15⁰⁰, în Parohia Băița (Protopopiatul Gherla), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru teologul Ovidiu Cimpoeș și soția Andreea.

12 septembrie (Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci)

Săvârșește resfințirea bisericii din Parohia Ocna Dej II, urmată de Sfânta Liturghie în sobor de preoți. Rostește un cuvânt de învățătură, explicând, într-o lectură duhovnicească și practică, cinci înțelesuri ale verbului „a privi”. Hirotesește iconom stavrofor pe PC pr. Dan Mihai Toșa, parohul comunității. Oferă Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură domnului Costan Morar, primarul Municipiului Dej, Ordinul Mihai-Vodă domnului episcop Ioan Cupșa, Ordinul Sfântul Pahomie de la Gledin doamnei Dan Ana, dirijoare a corului parohial, și diplome de aleasă cinstire celor care s-au ostenit cu lucrările realizate în parohie.

13 septembrie

La Colegiul Ortodox „Nicolae Colan”, cidul primar, participă la festivitatea de deschidere a anului școlar 2021-2022. Rostește un cuvânt festiv; de la ora 11³⁰, pe esplanada din fața Catedralei Mitropolitane, în prezența ÎPS Părinte Mitropolit Andrei, oficiază slujba de Te-Deum, binecuvântând începutul noului an școlar.

14 septembrie (Înălțarea Sfintei Cruci)

Liturghisește și predică în Parohia Turda Capelă, cu ocazia hramului.

15 septembrie

Program de audiențe la birou.

16 septembrie

Participă online la susținerea tezei de doctorat cu titlul „Părintele Arsenie Papacioc – omul lăuntric. Arhitectura unei prezențe continue” (Preot drd. Tănase Chiș), din cadrul școlii doctorale „Isidor Todoran” a Facultății de Teologie Cluj-Napoca.

17 septembrie

Slujește Sfânta Liturghie la paraclisul episcopal cu hramul Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive; program de audiențe la birou; de la ora 12⁰⁰, participă la Festivalul Internațional de Carte Transilvania (Piața Unirii, Cluj-Napoca), unde are loc lansarea a două cărți: „Taina Sfântă a Bisericii”, autor Mitropolitul Ilarion Alfejev și „Lev Gillet - un monah al Bisericii de Răsărit”, autor Elisabeth Behr-Sigel, Editura Renașterea; în continuarea evenimentului, se lansează de către Editura Casa Cărții de Știință, „Albumul aniversar 100. Viața Mitropolitului Bartolomeu Valeriu Anania în imagini”, editor preot Bogdan Ivanov.

18 septembrie

De la ora 10³⁰, la paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă, săvârșește Sfânta Taină a Botezului pentru pruncul

2020) și „Mucenicul Aurel” (autor Eugen Nicoară, reeditare 2021), îngrijită de Mircea-Gheorghe Abrudan și protopopul de Huedin, Dan Ionuț Lupușan. Rostește un scurt cuvânt ocazional.

24 septembrie

De sărbătorea Sfântului Cuvios Siluan Athonitul, slujește și predică la Așezământul social pentru copii orfani de la Dorolea, cu ocazia hramului. Oferă Crucea Transilvană pentru mireni domnului Alexandru Simionca, Ordinul Episcop Nicolae Ivan pentru mireni domnului Daniel Florin Scurtu și diplome de aleasă cinstire celor care au susținut realizarea lucrărilor din cadrul așezământului până la stadiul actual; de la ora 16³⁰, la Galeriele Byzantia din demisolul Bisericii „Învierea Domnului” din Cluj-Napoca (Protopopiatul Cluj II), participă la expoziția de artă din cadrul „Zilelor Artei Bizantine” ediția a XVII-a. Rostește un scurt cuvânt despre frumusețea din arta bisericească și nevoia de a ne hrăni vizual cu acesta.

25 septembrie

Liturghisește în Parohia Bedeciu din Protopopiatul Huedin. Rostește un cuvânt de învățătură, denunțând fariseismul și încurajând credincioșii să fie sinceri în comportamentul lor față de oameni, față de ei înșiși, și mai ales față de Dumnezeu. Ridică la rangul de iconom pe PC Părinte Stelian Nicolae Neag, parohul comunității, și oferă diplome de aleasă cinstire. După slujbă oficiază slujba parastasului, pomenind pe preoții parohiei cunoscuți trecuți la Domnul.

26 septembrie

Alături de ÎPS Părinte Andrei, Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului și de PS Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, participă la slujba de resfințire a Bisericii Adormirea Maicii Domnului din cartierul clujean Mănăștur, și, în continuare, la Sfânta Liturghie pe scena special amenajată din proximitatea lăcașului de cult.

27 septembrie

Cu ocazia începerii noului an universitar, slujește Sfânta Liturghie la paraclisul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, alături de părinții profesori ai instituției. Rostește un cuvânt de învățătură, cu referire la itinerariul unui student teolog care ia în serios chemarea făcută de Dumnezeu; după slujbă, în prezența ÎPS Părinte Andrei, Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului, săvârșește slujba de Te-Deum; evenimentul se continuă în aula facultății, cu deschiderea festivă a cursurilor. Prelegerea inaugurală a fost susținută de conf. univ. dr. Vasile Timiș, de la Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației din

cadrul UBB, specializarea Didactica Religiei, care a vorbit pe tema „Cultură, Religiozitate și Identitate la început de secol XXI: Divergențe, Convergențe, Perspective”; face o vizită la Centrul de îngrijiri paliative Sfântul Nectarie; de la ora 19⁰⁰, la centrul eparhial, participă la ședința de lucru a Sinodului Mitropolitan al Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului.

28 septembrie

Cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la hirotonirea și instalarea episcopului Nicolae Ivan în tronul reînființatei eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului, la paraclisul Facultății de Teologie, alături de ÎPS Părinte Mitropolit Andrei și de PS Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, participă la slujba de Te-Deum, iar apoi, în aula Facultății la Simpozionul „Centenarul Eparhiei Clujului”. Rostește un cuvânt omagial, subliniind modul discret în care Dumnezeu a intervenit în istoria reînființatei eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului de-a lungul timpului.

29 septembrie

De la ora 9³⁰, la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, participă la conferința „International Missionary Centenary. Study Process 1921-2021”. Susține un referat despre conceptul „Public Theology” în spațiul românesc; program de audiențe la birou; la programul de Master, predă online cursul „Teologia experienței la Sfântul Macarie Egipteanul, Sfântul Isaac Sirul și Sfântul Simeon Noul Teolog”.

30 septembrie

La Facultate de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, predă studenților din anul III cursul „Călăuzire și paternitate duhovnicească” și celor din anul II cursul „Limba și literatura siriacă”.

A consemnat **Arhid. Sergiu Iustin Pop**
secretar de cabinet

Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanu, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, la finalul dumnezeieștii Liturghii prilejuate de resfințirea bisericii din Parohia Ocna Dej II, preot paroh Dan Mihai Toșa, Protopopiatul Dej, duminică, 12 septembrie, 2021.

Teofil Topoe; în aceeași loc, oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Andrei și Emilia Șeulean.

19 septembrie (Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci)

Liturghisește și predică la Catedrala Mitropolitană.

20 septembrie

Program de audiențe la birou.

21 septembrie

Slujește Sfânta Liturghie la paraclisul episcopal cu hramul Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive; de la ora 16³⁰, la Cinema Mărăști, participă la deschiderea festivalului „Flori de speranță” ediția a X-a, organizat de Asociația Down Centrul Educațional Raluca din Cluj-Napoca. Rostește un scurt cuvânt ocazional despre importanța fiecărui membru din Biserică, în locul unde l-a așezat Dumnezeu, în slujirea întregului organism (cf. I Corinteni 12).

22 septembrie

Program de audiențe la birou.

23 septembrie

De la ora 9⁰⁰, la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, participă la prezentarea lucrării de doctorat a pictorului-iconar, Arhid. Nicolae Balan, intitulată „Paraclisul Sf. Nicolae. Programul iconografic și pictura în tehnica frescei”; la paraclisul Facultății de Teologie, slujește Sfânta Liturghie alături de colegii clerici din promoția 2008 a Facultății de Teologie din Alba-Iulia. Rostește un cuvânt festiv, subliniind importanța de a fi „prieteni ai Mirelui”; de la ora 18⁰⁰, în Muzeul de la demisolul Catedralei Mitropolitane, participă la lansarea a două cărți, avându-l ca autor / editor pe istoricul dr. Mircea-Gheorghe Abrudan: „Protopopul Aurel Munteanu (1882-1940) martir al poporului român și mucenic al Bisericii Ortodoxe” (autor Mircea-Gheorghe Abrudan,

† **ANDREI**
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde herziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Septembrie 2021

1 septembrie

Acordă binecuvântări candidaților la examenul de admitere la Facultatea de Teologie, sesiunea de toamnă 2021.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

2 septembrie

La Seminarul Teologic din Cluj-Napoca, participă la ședința de lucru a Consiliului Profesorat. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În curtea Bisericii „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Cons. Cristian Baciu și Pr. Florin-Cătălin Ghiț), participă la momentul festiv al inaugurării noului corp de clădire al Centrului Social și la inaugurarea noului program social al parohiei, Programul „After School”. Săvârșește slujba de sfințire a apei și cea de binecuvântare a clădirii. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Acordă părintelui paroh, Cristian Baciu, distincția „Crucea Arhiepiscopală”. Acordă domnului Adrian-Ioan Crivii, distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni. Conferă doamnei Maria Lazanu și domnilor Simonel Criste, Marcel Borodi, Gheorghe Vușcan și Marius Bojiță, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Domnului Ioan Rus, domnului Horia Ciorcilă și domnului Gheorghe Lazanu, le conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”. Conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” domnului Augustin Cosma, domnului Tudor Pop, domnului Gabriel Silveșan, iar domnilor Simion Lupea, Titus Nicoară și doamnei Anca Ciorcea-Iluțu, le conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Este însoțit de domnul Adrian Eugen Truță, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

3 septembrie

În Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia-Mare, împreună cu PS Părinte Iustin și PS Părinte Timotei Sătmăreanul, participă la sesiunea inaugurală a Simpozionului Internațional „Maramureș – promotor al culturii și identității românești în lume”, organizat de Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmăruului și alte instituții, în contextul declarării anului 2021 ca fiind „Anul omagial al pastorației românilor din afara României” de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Rostește o alocuțiune.

4 septembrie

În biserica din Așchileu Mare, protopopiatul Cluj I, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește într-un sachelar pe părintele paroh Ovidiu-Florin Tertîș. Conferă doamnei primar Ana Cighir, Ordinul „Mihai Vodă”. Conferă domnului vice-primar Simion Pop și domnului Răzvan Aldea, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar domnului Liviu Pop, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”.

Săvârșește slujba de binecuvântare a amplexelor lucrări realizate la casa parohială din Așchileu Mare. Rostește un cuvânt de felicitare.

Oficiază slujba de sfințire a noului Monument al eroilor din Așchileu Mare. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

5 septembrie

Împreună cu PS Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, săvârșește slujba de sfințire a noii biserici din parohia Romita, județul Sălaj. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Liviu-Dorinel Crecan, distincția „Crucea Transilvană”.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Îi primește la reședință pe o parte dintre foștii colegi de la Institutul Căi Ferate din București. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

6 septembrie

Acordă binecuvântări candidaților la examenul de admitere la cursurile de licență, master și doctorat din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Capela Mortuară din incinta cimitirului municipal din cartierul clujean Mănăstur, oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitei întru Domnul, Floare Dragoș-Roman. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PCuv. Arhim. Samuel Cristea, duhovnicul Seminarului Teologic din Cluj-Napoca.

ÎPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, oficiind dumnezeiasca liturghie cu prilejul bramului Mănăstirii Înălțarea Sfintei Cruci de la Cășiel, Protopopiatul Dej, 14 septembrie, 2021.

7 septembrie

La Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița, pe altarul de vară, slujește Vecernia Mare cu Litie.

8 Septembrie (Nașterea Maicii Domnului)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Piatra Fântânele, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Face o vizită pe șantierul de înnoire al bisericii parohiei Bistrița Bărgăului I, protopopiatul Bistrița (paroh: Pr. Ramiro Mărginean). Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

9 septembrie

În curtea Bisericii „Sfântul Prooroc Ioan Botezătorul” a parohiei rromilor din Turda (paroh: Pr. Roz Marin Trandafir), cu prilejul începerii noului an școlar, prin implicarea sectorului misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului (coordonator: Dl. Liciniu Câmpean), împarte ghiozdane cu rechizite elevilor din comunitate. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită pe șantierul de pictură al Bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul” din Turda (paroh: Pr. Gavril Andrei). Este însoțit de PC Pr. Alexandru Rus, protopopul de Turda.

Îi primește la reședință pe ÎPS Părinte Iosif, Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale.

10 septembrie

La Facultatea de Teologie prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul de admitere în instituția de învățământ, sesiunea de toamnă, 2021.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

11 septembrie

În capela din incinta Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Sergiu Cozmin și Denisa Violeta Păcurar. Rostește un cuvânt de învățătură.

În biserica din Nimigea de Sus, protopopiatul Năsăud, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Ioana Maria, fiica părintelui paroh Olimpiu Ioan Vidican. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

12 septembrie

Săvârșește slujba de sfințire a noii biserici din Lujerdiu, protopopiatul Gherla. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în curtea bisericii din Lujerdiu, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește într-un iconom stavrofor pe părintele paroh Cornel Baciu. Conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” domnilor Traian Suci, Nicolae Rus și Felician Aștilean, iar domnului Ioan Aștilean îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” domnului Remus Aștilean, domnului Grigore Určan, domnului Simion Cesărean, domnului Emil Aștilean și domnului Călin Giman, iar domnului Alexandru Mărginean, domnului Ioan Petric și domnului Ilisie Mureșan, le conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului” doamnei Maria Marcu și domnilor Ștefan Mureșan și Alexandru Mureșan.

Face o vizită pe șantierul de consolidare al vechii biserici, monument istoric, din Lujerdiu, ctitorie a voievodului Mihai Viteazu. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

13 septembrie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei”, de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul inginer Ionuț Bujeniță de la Centrul Eparhial.

Pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, cu prilejul începerii noului an școlar, în prezența reprezentanților elevilor și profesorilor de la școlile din municipiu, asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

La Mănăstirea „Înălțarea Sfintei Cruci” de la Cășiel, protopopiatul Dej, slujește Vecernia Mare cu Litie.

14 Septembrie (Înălțarea Sfintei Cruci)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Cășiel, protopopiatul Dej, slujește Sfânta Liturghie și rostește

cuvântul de învățătură. Oficiază slujba Parastasului pentru citorii și binefăcătorii mutați în eternitate.

În localitatea Strâmbu, protopopiatul Dej (paroh: Pr. Nicolae Scrob), oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitei întru Domnul, Nastasia Georgiu, sora maicii starețe Varvara de la Mănăstirea Cășiel. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

15 septembrie

Face o vizită în protopopiatul Bistrița. Vizitează șantierul noii Școli Confesionale din municipiu (coordonator: Pr. Tudor Mudure), parohia Unirea (paroh: Pr. Ioan Urian), în vederea înființării unei noi parohii și construirii unei noi biserici, șantierul de renovare al bisericii parohiei Bistrița Bârgăului I (paroh: Pr. Ramiro Mărginean) și Mănăstirea „Sfântul Ierarh Spiridon” de la Strâmba. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită pe șantierul Bisericii „Brâul Maicii Domnului” din cătunul Sub Coastă, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Raul Astaluș).

16 septembrie

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, în calitate de îndrumător, participă la momentul festiv al susținerii Tezelor de Doctorat de către PC Pr. Ioan Tănase Chiș de la Parohia „Sfântul Prooroc Daniel” din Florești, protopopiatul Cluj I și de către PC Pr. Ioan Clapa, de la parohia Feldru II, protopopiatul Năsăud.

Participă la momentul festiv al inaugurării Ansamblului Rezidențial WINGS din Cluj-Napoca. Oficiază slujba de binecuvântare a locuințelor și rostește un cuvânt duhovnicesc. Asistă la programul cultural organizat cu acest prilej. Este însoțit de domnul Florin Mărginean, coordonatorul Cimitirului Eparhial „Sfântul Lazăr”.

17 septembrie

În cadrul Târgului de carte „Transilvania” din Piața Unirii din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării volumelor „Taina Sfântă a Bisericii” a mitropolitului Ilarion Alfeyev, „Lev Gillet «un monah al Bisericii de Răsărit»” a scriitoarei Elisabeth Behr-Sigel, apărute la Editura „Renașterea” a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, precum și a Albumului aniversar „Viața Mitropolitului Bartolomeu Anania în imagini”, avându-l ca editor pe PC Pr. Bogdan Ivanov. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

18 septembrie

Săvârșește slujba de sfințire a noii biserici din filia Boteni, a parohiei Crișeni, protopopiatul Turda. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în curtea bisericii din Boteni, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Sorin Gheorghe Moldovan. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” doamnei preotese Violeta Moldovan, domnului Vasile Foçaș, primarul comunei Mociu și domnului Marin Bercheșan. Conferă Ordinul „Mihai Vodă” domnilor Cristian Chifor, Ioan Pop și Ioan Lang.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Treime” de la Soporul de Câmpie, protopopiatul Turda.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

19 septembrie

Săvârșește slujba de sfințire a Bisericii „Întâmpinarea Domnului” din Parcul „Farmec” din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de felicitare. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Alexa Chira, distincția „Crucea Transilvană” și-l hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele slujitor Vlad-Cornel Bob. Acordă părintelui profesor Ioan Bizău distincția „Crucea Arhiepiscopială”. Acordă distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni domnului Gheorghe Victor Dumănescu. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” doamnei preotese Maria Chira și domnilor Gheorghe Hălmăcean și Valentin Popan.

20 – 24 septembrie

Efectuează o călătorie în Austria. Vizitează obiective culturale și bisericești din această țară. Este însoțit de PC Pr. Ioan-Marius Pintican, directorul Asociației „Filantropia”, filiala Bistrița-Năsăud.

25 septembrie

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

Îl primește la reședință pe PS Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

27 septembrie

În capela Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, asistă la slujba de Te-Deum, iar în aula mare participă la momentul deschiderii noului an universitar. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În curtea Unității Militare din Florești, protopopiatul Cluj I, participă la momentul instalării noului preot militar. Săvârșește o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele militar Ioan Emanuel Cășvean. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” părintelui militar Florin-Viorel Vlădoiu, inspectorul șef al clerului militar și domnului General Maior Dr. Dorin Blaiu, comandantul Diviziei IV Infanterie „Gemina”. Conferă domnului Locotenent Colonel Valentin-Eugen Petrescu, comandantul Regimentului 50 Rachete Antiaeriene „Andrei Mureșianu” Florești, Ordinul „Mihai Vodă”. Asistă la ceremonialul militar organizat cu acest prilej. Este însoțit de domnul Adrian Eugen Truță, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Îl primește la reședință pe PS Părinte Iustin, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmăruului, pe PS Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului și pe PS Părinte Timotei Sătmăreanul, Episcopul Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului.

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează ședința de lucru a Sinodului Mitropolitan.

28 septembrie

La Facultatea de Teologie, participă la manifestările organizate cu prilejul centenarului Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În capela facultății asistă la slujba de Te-Deum, iar în aula mare participă la lucrările Simpozionului „100 de ani de la alegerea episcopului Nicolae Ivan” și la momentul festiv al lansării volumului „Centenarul Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului” coordonat de PC Pr. vicar administrativ Iustin Tira și PC Pr. consilier cultural Cornel Gheorghe Coprean. Este însoțit de domnul Adrian Eugen Truță, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Este însoțit de domnul Adrian Eugen Truță, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

29 septembrie

La Opera Română din Cluj-Napoca, asistă la concertul vocal-simfonic „Gala Lucia Stănescu. Un vis a fost...”, organizat în memoria sopranei Lucia Stănescu, una dintre marile personalități ale culturii românești din a doua jumătate a secolului XX. Este însoțit de domnul Adrian Eugen Truță, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

30 septembrie

În biserica Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” din Sânmărtinul de Câmpie, județul Mureș, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Saveta Libeg, mama părintelui stareț Teodul. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Cimitirul Central din Cluj-Napoca, la mormântul sopranei Lucia Stănescu, oficiază o slujbă de pomenire la împlinirea unui an de la mutarea la Domnul. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Constantin Ciui, protopopul de Cluj II.

A consemnat Arhid. Claudiu Ioan Grama

ÎPS Părinte Mitropolit Andrei oficiază slujba de sfințire a Bisericii „Întâmpinarea Domnului” din Parcul „Farmec” din Cluj-Napoca, preot paroh Alexa Chira, înainte de săvârșirea sfinte liturghii, 19 septembrie 2021.

26 septembrie

Împună cu PS Părinte Macarie și PS Părinte Benedict Bistrițeanul, oficiază slujba de resfințire a Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din cartierul clujean Mănăștur. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în curtea Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca, împreună cu ierarhii prezenți, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Dănuț-Liviu Hognogi, distincția „Crucea Transilvană”. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele slujitor Dorin Ielciu și pe părintele slujitor Vasile Roman. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” părintelui pensionar Dorin-Ioan Șova. Acordă distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni domnului Augustin Topan și familiei Bogdan și Anca Negrea. Conferă domnului Academician Ioan Bolovan, domnului Vasile Petrovai și domnului Ioan Borza, Ordinul „Mihai Vodă”, iar Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” îl conferă familiei Dumitru și Catiana Șomlea, precum și domnului Cristian Iosip. Conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” domnului Adrian Morar, domnului Mircea-Gheorghe Abrudan, familiei Liviu și Claudia Jișu, familiei Călin și Ioana Cadar, familiei Lucian și Carmen Crișan, familiei Călin și Susana Roman. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Ședință de lucru a Sinodului Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului

Darius Echim

Lerarhii din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului s-au întrunit luni seara, 27 septembrie 2021, în ședință de lucru, la reședința mitropolitană din Cluj-Napoca, sub președinția Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Alături de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, la ședință au participat și ceilalți membri ai Sinodului Mitropolitan: Preasfințitul Părinte Justin, Episcopul Maramureșului și Sătmăruului, Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului.

Printre subiectele aflate pe ordinea de zi, în cadrul întâlnirii au fost discutate și analizate probleme de ordin misionar-pastoral, cultural, social-filantropic și administrativ, care privesc viața bisericească din cuprinsul mitropoliei.

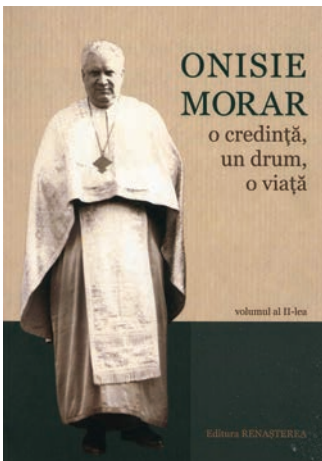

De asemenea, au fost aduse în discuție aspecte legate de canonizarea părintelui profesor Liviu Galaction Munteanu, mărturisitor și pătimitor al închisorilor comuniste, pentru cauza catehizării tineretului. Au fost prezentate și aprobate argumentele locale, s-a studiat și reanalizat viața, învățătura și mărturisirea părintelui pentru canonizarea sa din anul 2025, urmând ca proiectul de studiu și dosarul de canonizare să fie înaintat Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, conform celor afirmate de pr. Cornel Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Clujului.

În ședința de lucru din 25 februarie 2021, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a decis începerea demersurilor de canonizare a unor mărturisitori și mari duhovnici misionari români persecutați sau martirizați de regimul comunist. Aceștia vor fi canonizați în anul 2025, cu prilejul împlinirii a 140 de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române (1885) și a 100 de ani de la înființarea Patriarhiei Române (1925).

Liviu Galaction Munteanu – preot și profesor mărturisitor

S-a născut la data de 16 mai 1898, într-o familie de învățători, fiind originar din localitatea Cristian, județul Brașov. S-a format ca teolog la Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov și la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu, apoi la Facultatea de Teologie din Cernăuți, unde a obținut și doctoratul. La 17 februarie 1927 a fost hirotonit preot, de Episcopul Nicolae Ivan, care l-a numit profesor la Academia Teologică din Cluj, ajungând astfel titularul cursului de Noul Testament, duhovnic, apoi chiar rector al acestei instituții. În anul 1958 a fost numit vicar administrativ, de către Episcopul Teofil Herineanu, care avea un proiect de relansare a catehizării în Eparhia Clujului. Astfel, părintele Galaction a întocmit o programă pentru catehizarea copiilor și adulților, care l-a adus în atenția Securității. A fost anchetat, iar în 1959 condamnat la opt ani de închisoare pentru „uneltire contra ordinii sociale”. A fost închis în penitenciarele Aiud și Gherla. A murit în 8 martie 1961, la închisoarea Aiud, ca urmare a tratamentului inuman la care a fost supus de regimul comunist.

Onisie Morar – o credință, un drum, o viață, vol. al II-lea, tipărit cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Cluj-Napoca, Editura Renașterea, 2020, 335 p. + 2 anexe.

In anul 2000, la Editura Renașterea, se publica primul volum dedicat Părintelui Onisie Morar, prin grija și bunăvoința celor două

fiice: D-na Prof. Rodica-Ana Dan și D-na Prof. Valeria-Gemma Moraru. Cu acel prilej, vrednicul de pomenire ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Bartolomeu îl elogia prin cuvinte alese, precum: „Părintele Onisie Morar, fost vicar administrativ al Arhiepiscopiei Clujului, a fost unul din cei mai vrednici slujitori ai Bisericii noastre Ortodoxe. Îi păstrează o amintire pioasă, plină de admirație și iubire, și-L rog pe Bunul Dumnezeu să-L odihnească în pace, laolaltă cu aleșii Săi”.

Și pentru că oamenii nu dispar odată cu moartea, ci atunci când sunt scoși din amintirile celor apropiați, iată că se adevărește maxima: părintele nu a fost uitat, ci, dimpotrivă, în onoarea Sfinției Sale, familia a pregătit încă un volum, mult mai consistent, care să cuprindă și să evidențieze și mai bine viața și activitatea Părintelui Onisie Morar.

Cel de-al doilea volum a apărut la Editura Renașterea, în anul 2020, în condiții grafice excelente și deține același titlu sugestiv: *Onisie Morar – o credință, un drum, o viață*. Și această nouă ediție a văzut lumina tiparului tot datorită implicării D-nei Prof. Rodica-Ana Dan.

Lucrarea se deschide prin cuvântul înainte al ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, intitulat: *Vicarul tinereților mele*, care își amintește cu drag și cu multă considerație de Părintele Onisie: „Gândindu-ne la Părintele Vicar Onisie Morar, realizăm cu câtă râvnă, demnitate și prestanță și-a făcut misiunea acest slujitor al lui Hristos. În vremurile noastre de multă superficialitate, acest om de ținută poate fi luat ca exemplu” (pp. 11-12). Prin urmare, iată numai un singur motiv pentru care această carte era necesar să apară: recunoștința, căci numai prin recunoștință ne unim cu cei dragi, numai prin recunoștință se păstrează armonia și numai prin recunoștință devenim oameni cu adevărat.

Secțiunea *Argument* este semnată de cele două fiice ale părintelui: D-na Prof. Rodica-Ana Dan și D-na Prof. Valeria-Gemma Moraru, de curând trecută la cele veșnice, care precizează că prezentul volum este o nouă omagiere a Pr. Onisie Morar, la împlinirea a 25 de ani de la trecerea sa la Domnul. Față de primul volum, noul volum se axează pe prezentarea activității pastoral-misionare, didactice, administrative, bisericești și culturale, a localităților și bisericilor în care a păstorit, precum și de întocmirea arborelui genealogic al familiei (pp. 13-14).

Primele trei studii sunt consacrate biografiei și contextului politic și bisericesc în care a trăit Pr. Onisie Morar. De pildă, Arhim. Pr. Prof. Univ. Dr. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, își semnează evocarea printr-un titlu sugestiv: *Preot, comunitate, Biserică – Preotul deplin: teolog, teofor, teofil și teodul*, urmat de *Viața lui Onisie Morar în cifre și date* și de sinteza doamnelor Prof. Rodica-Ana Dan și Valeria Gemma Moraru, *Rădăcinile lui Onisie Morar – arborele genealogic al Morăreștilor* (pp. 15-32).

Lucrarea își urmează cursul firesc prin deschiderea capitolului I: *Părintele Onisie Morar în mărturisiri*, având două secțiuni: a) *Părintele Onisie Morar în mărturisirea unor înalți Ierarhi și însemnați preoți contemporani*, semnat de Pr. Cosmin Cosmuța (pp. 33-53) și b) *Părintele Onisie Morar în relatăriile preoților apropiați*, secțiune la care au contribuit cu evocări: Ing. Gheorghe Morar, Pr. Iustin Tira, Ing. Radu Morar, Ing. Radu Onisie Morar, Pr. Simion Abraham, Pr. Alexandru Baltă, Pr. Valentin Bochiș, Pr. Simion Felecan, Pr. Ioan Goje, Pr. Vasile Hotico, Pr. Iosif Hulpe, Pr. Ioan Jeler, Pr. Ioan Moraru, Pr. Vasile Raus, Pr. Ioan Alexandru Suci, Pr. Petru Varga (pp. 55-122).

În capitolul II, intitulat *Misiune îndeplinită – preot Bădești (1937-1945)*, se prezintă date despre satul Bădești, despre Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Bădești, despre Parohia „Sfântul Nicolae” din Ciurmăfaia și despre anii de preoție ai Părintelui Onisie Morar în Parohia Bădești (pp. 123-164).

Capitolul III surprinde perioada anilor 1945-1958, când Părintele Onisie Morar a activat în calitate de preot catehet și profesor de religie în Cluj (1945-1948), iar mai apoi, ca profesor de limba română și istorie în comuna Borșa (1948-1958). De asemenea, capitolul de față deține și o secțiune specială, și anume: *8 septembrie 1958: Declarația de revenire la credința ortodoxă – un moment crucial în viața lui Onisie Morar*, deoarece până atunci dânsul a funcționat ca preot greco-catolic (pp. 165-183).

Un capitol special (IV) este dedicat slujirii Pr. Onisie Morar în administrația Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, în calitate de *consilier administrativ* (1958-1971), *vicar administrativ* (1974-1979) și *profesor* la Seminarul Teologic Ortodox (1958-1963, 1971-1974) și la Institutul Teologic Protestant din Cluj-Napoca (1963-1974), precum și dăruirii Sfinției Sale scrisului, evocările fiind realizate de către: Pr. Prof. Univ. Dr. Alexandru Moraru, Dr. Paul-Ersilian Roșca, Dr. Vasile Rojneac, Dr. Ioan Gheorghe Retegan și Pr. Ioan Moraru. Toate aceste slujiri scot în evidență personalitatea Pr. Onisie Morar ca preot, teolog și publicist, un om capabil și cu multă dăruire față de demnitățile pe care le-a deținut în cursul vieții sale pământești (pp. 185-270).

Capitolul V îl surprinde pe Părintele Onisie Morar ca *Preot slujitor-liturghisitor (1979-1991)* la Parohia „Sf. Dumitru” din cartierul Gheorgheni (Cluj-Napoca). Despre acest aspect important s-au ocupat preoții care deservește acest teritoriu și astăzi, respectiv: Pr. Dr. Ioan Goje și Pr. Dr. Iacob Cismaș (pp. 271-294).

După o îndelungată slujire în Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, Părintele Onisie Morar a fost pensionat, însă slujirea dânsului a continuat pe mai departe la Catedrala Arhiepiscopală din Cluj-Napoca, dovedind aceeași râvnă și dăruire până la sfârșitul vieții. Aceste aspecte sunt evidențiate foarte frumos și înduioșător, în capitolul VI, de către PS Episcop-Vicar Vasile Flueraș Someșanul și D-na Luciana Medve, fiică duhovnicească a părintelui (pp. 295-300).

Capitolul VII a fost conceput să evoce *Date despre familie*, aici aducându-și contribuția Prof. Maria Florina Floca, prin studiul *Omagiu învâțătoarei mele dragi – Ana Morar* și Prof. Rodica Ana Dan (Morar), Prof. Valeria Gemma Moraru, cu sintezele: *Arborele genealogic al familiei Bochișeștilor* și *Un arbore genealogic ilustrat – Familia Ana și Onisie Morar* (pp. 301-317).

Ultimul capitol (VIII) este dedicat *Reprezentării în imagini a unor evenimente din viața Părintelui Onisie Morar*, unde cititorul poate să vadă fotografiile inedite cu personaje și locuri istorice, care rememorează și immortalizează momente importante din viața Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, respectiv din viața Pr. Onisie Morar. Dintre personalități amintim: Arhiepiscopul Teofil Herineanu, PS Episcop-Vicar Iustinian Chira Maramureșanul, Ierom. Veniamin Micle, Ierom. Iacob Pașca, Protos. Ioan Ivașcu, Prot. Ioan Jeler, Pr. Vasile Bancoș, Pr. Ioan Bizău, Pr. Gheorghe Simu ș.a. (pp. 319-333).

Capitolul VIII este urmat de un *Epilog* foarte sugestiv: *Onisie Morar este împlinit*. De ce? Pentru că a avut o CREDINȚĂ, un DRUM și o VIAȚĂ, pe care le continuă acum alături de Dumnezeu și de Sfinții Săi, un îndemn și un sfat părintesc și pentru noi toți (pp. 334-335).

La sfârșit, volumul are atașat două Anexe, reprezentând *Arborele genealogic al familiei Morăreștilor* și *Arborele genealogic al familiei Bochișeștilor*.

Nădăjduim că această lucrare, scrisă cu atâta dragoste și recunoștință, va fi primită de publicul clujean cu mult entuziasm și interes, ea evocând efectiv o parte însemnată din istoria Eparhiei noastre sub păstoriarea a doi ierarhi importanți: Arhiepiscopul Teofil Herineanu și Arhiepiscopul Bartolomeu Valeriu Anania, perioadă în care a activat și Părintele Onisie Morar.

Dr. Vasile Rojneac

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcop-Vicar BENEDICT BISTRITĂNEANUL

Vicepreședinte onorific

PS Episcop Emerit VASILE FLUERAȘ

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean, Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor-șef:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. dr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Darius Echim, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Loghin, Protos. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Nicoleta Pălimaru, Elena Pârnu, Arhim. Simeon (Pintea), Arhid. Sergiu Iustin Pop, Pr. Gheorghe-Daniel Puian, Eugen Adrian Truța, Nicolae Turcan.

Consfătuirea Națională ASCOR – noi obiective pentru un nou an bisericesc și studentesc

Ln perioada 10-12 septembrie, la București, s-a desfășurat Consfătuirea Națională a Asociației Studenților Creștini-Ortodocși Români (ASCOR). Evenimentul a avut loc la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”, în amfiteatrul „I. G. Coman” și a întrunit președinții, vicepreședinții, dar și alți membri ai filialelor ASCOR din toată țara.

În prima zi a evenimentului, a avut loc deschiderea oficială. Invitații Consfătuirii – Părintele Vasile Gavrilă, îndrumătorul ASCOR București, și Părintele Nicușor Beldiman – le-au adresat tinerilor cuvinte de povățuire și sfaturi de bună organizare a activităților ASCOR.

Conform portalului informativ basilica.ro, Părintele Nicușor Beldiman a fost vocea care a transmis mesajul Patriarhului Daniel către tinerii prezenți la Consfătuirea Națională. Preafericirea Sa și-a exprimat bucuria că „mulți tineri credincioși și harnici participă intens la viața și activitățile misionare ale Bisericii”, menționând că ei sunt „o mare binecuvântare și un real sprijin pentru Biserică”. Totodată, Patriarhul Daniel a felicitat ASCOR pentru contribuția considerabilă la organizarea serbării de la Mănăstirea Putna de anul acesta.

La rândul său, Părintele Vasile Gavrilă a subliniat că ASCOR este parte din Trupul Bisericii și că acest lucru implică multă responsabilitate, accentuând faptul că ASCOR este o „celulă vie” din Biserică, o organizație în continuă devenire în societate, iar fiecare dintre membrii ei trebuind să dea, acolo unde se află, „mărturia firească din omul aflat în conexiune cu Dumnezeu”.

După deschiderea oficială, a urmat o pauză, timp în care membrii ASCOR au participat la vernisajul expoziției de icoane intitulată „Prietenii studenților”. Expoziția face parte din manifestările organizate în cadrul „ASCOR 30”. Fiecare reprezentant a adus la București icoana ocrotitorului spiritual al filialei sale și l-a prezentat la vernisajul de vineri.

Pe parcursul zilei de 11 septembrie, au avut loc discuțiile propriu-zise din cadrul Consfătuirii Naționale. Pe ordinea de zi au fost incluse următoarele subiecte:

- Discuție asupra situației juridice a filialelor și modificările statutului;
- Raportul de activitate pentru perioada ianuarie-septembrie 2021 și schimbul de experiență între filiale;
- Proiecte aniversare „ASCOR 30” – album și volum de conferințe;

- Stadiul activităților specifice anului omagial (*Anul omagial al pastorației românilor din afara României și comemorativ al celor adormiți în Domnul; valoarea liturgică și culturală a cimitirelor*);

- Activitatea în spațiul public a asociației la nivel național atunci când valorile creștine sunt propuse spre a fi excluse din societate (de exemplu: introducerea educației sexuale în școli);

- Diverse

O serie de decizii importante s-au luat în ceea ce privește întocmirea raportului de activitate al fiecărei filiale ASCOR, precum și trimiterea acestuia la București, urmând ca reprezentanții asociației din capitală să centralizeze toate rapoartele și să le trimită către Sectorul Teologic al Patriarhiei Române până la data de 30 Septembrie. S-a menționat faptul că rapoartele vor fi trimise bianual. S-a propus câteva direcții referitoare la modul de structurare a raportului cu ajutorul inspectorului patriarhal Mihai Paraschiv. S-a decis ca toate filialele să folosească aceeași structură pentru raportul de activitate.

Reprezentanții filialelor ASCOR din țară au subliniat necesitatea stabilirii unei date fixe pentru întâlnirile naționale. Astfel, s-a decis ca în luna iulie a fiecărui an să se desfășoare lucrările Consfătuirii Naționale la București, iar în lunile aprilie și noiembrie să se organizeze Consiliul Național în centrele universitare din țară. În acest context, ASCOR Alba-Iulia a anunțat că își asumă disponibilitatea de a organiza următoarea adunare a Consiliului Național în luna noiembrie a.c., urmând ca în luna aprilie, anul 2022, o astfel de întrunire să aibă loc la Galați.

La propunerea președinților asociației s-a hotărât întocmirea unui calendar național cu privire la un șir de întâlniri, în cadrul cărora să fie realizate schimburile de experiență între filiale. Acestea vor avea loc la nivel local, între 2-3 filiale. Președintele ASCOR Iași a propus folosirea unui calendar în platforma Google în care să se noteze toate activitățile care se doresc a fi realizate la nivel național, în vederea transparenței dintre filiale. Președintele ASCOR la nivel național, Cristian Chesaru, a menționat că se va ocupa de realizarea acestui calendar la care vor avea acces toate filialele.

Printre propunerile venite din partea Părintelui Vasile Gavrilă au fost cele referitoare la organizarea unor acțiuni culturale și educaționale sub forma unui simpozion în jurul personalităților Veniamin Costache, Neagoe Basarab, Mitropolitul Andrei Șaguna.

Mediatizarea activităților ASCOR, atragerea de noi membri, desfășurarea unor simpozioane educative în licee, implicarea în soluționarea problemelor studențești, luarea de atitudine în situațiile când Biserica Ortodoxă este vizată și blamată, organizarea diverselor campanii naționale, precum cea de donare de sânge, stabilirea datei pentru următoarele întâlniri ale Consiliului Național au fost doar câteva dintre cele mai importante subiecte discutate în cadrul Consfătuirii Naționale de la București – întâlnire ce s-a soldat cu importante luări de decizii și cu stabilirea unor obiective concrete pe care membrii filialelor ASCOR și le-a asumat să le îndeplinească în viitorul apropiat.

Filiala ASCOR Timișoara a fost printre primele filiale care, imediat după Consfătuirea Națională de la București, a îndeplinit unul dintre obiectivele stipulate în cadrul întâlnirii: acela de a întări colaborarea cu alte filiale din țară și de a face un schimb de experiență. Astfel, asociații timișoreni i-au invitat pe membrii ASCOR din Cluj și Iași să participe la Timișoara, în perioada 13-16 septembrie, la o serie de evenimente dedicate cinstirii Sfântului Iosif de la Partoș. „Am descoperit puterea și harul Sfântului Iosif de la Partoș prin multa evlavie a credincioșilor veniți la slujba de prăz-

nuire. Faptul că ne-am rugat împreună și am avut parte de cuvântul de folos al Părintelui Serapion de la Mănăstirea Partoș ne-a apropiat și îmbogățit spiritual. Timișoara e frumoasă datorită oamenilor deosebiți pe care i-am întâlnit aici și cu care ne-am înțeles atât de bine!”, este mărturia unui tânăr din cadrul ASCOR Cluj, în urma vizitei la Timișoara.

Urmează ca în acest nou an academic și bisericesc ASCOR din toată țara să realizeze multe evenimente frumoase și ziditoare atât pentru membrii asociației, cât și pentru toți studenții interesați de valorile creștin-ortodoxe. Toate vor fi posibile cu ajutorul lui Dumnezeu, pe Care Îl rugăm să ne dea vremuri bune și pașnice!

„Împreună pentru educație” – ASCOR Cluj-Napoca sprijină copiii defavorizați

Anca-Maria Bica

Ln perioada 1-10 septembrie a avut loc campania „Împreună pentru educație”, un proiect al Asociației Studenților Creștin-Ortodocși Români (ASCOR) din Cluj-Napoca, în colaborare cu Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului. În acest interval de timp, mai mulți preoți din cuprinsului protopopiatului Turda au trimis mai multe liste cu cazuri de copii care provin din familii defavorizate. Pe lângă aceste cazuri, campania noastră a mai avut în vedere ajutorarea câtorva copii ale căror familii erau oricum în evidența asistenților sociali din comunitatea noastră.

După primirea listelor de la preoții parohi, mai mulți membri ai ASCOR s-au ocupat de centralizarea datelor, în final rezultând un tabel cu toți copiii la care urmau să ajungă ghiozdanele pregăti-

te în cadrul campaniei. Toți cei care au dorit să se implice pentru a-i ajuta pe acești copii au putut achiziționa ghiozdane pe care le-au echipat cu toate rechizitele necesare (caiete, coperti, penar, dosare, folii, bloc de desen ș.a.), în funcție de vârsta și specificul copilului ales din tabelul pus la dispoziție în perioada mai sus menționată.

Ghiozdanele au fost aduse ulterior la Biserica Studenților din Campusul Universitar „B. P. Hașdeu” de unde erau preluate de către voluntarii noștri și distribuite pe grupe, în funcție de parohia unde urmau să ajungă.

Datorită sprijinului, jertfei și ajutorului tuturor celor implicați, la finalul campaniei am reușit să numărăm 230 de copii care au primit o șansă în plus la educație, astfel:

- clasa pregătitoare: 13 elevi
- clasa I: 18 elevi
- clasa a II-a: 27 de elevi
- clasa a III-a: 31 de elevi
- clasa a IV-a: 21 de elevi
- clasa a V-a: 20 de elevi
- clasa a VI-a: 20 de elevi
- clasele a VII-a și a VIII-a : 52 de elevi
- Ciclul liceal: 8 elevi
- Ciclul preșcolar: 10 copii
- Cazuri sociale extra: 10 copii

Mulțumim pe această cale tuturor celor implicați, Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului pentru colaborarea, sprijinul și susținerea neîncetată, Protopopiatului Turda, în frunte cu părintele protopop Alexandru Rus, studenților de la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, care s-au mobilizat și au susținut această campanie, precum și tuturor celor care s-au implicat la modul concret și au răspuns prompt la solicitarea ASCOR Cluj-Napoca.

Sfântul Ioan de Kronstadt, Calea pocăinței lăuntrice. Jurnal duhovnicesc needitat, Editura Evanghelistos, București, 2011

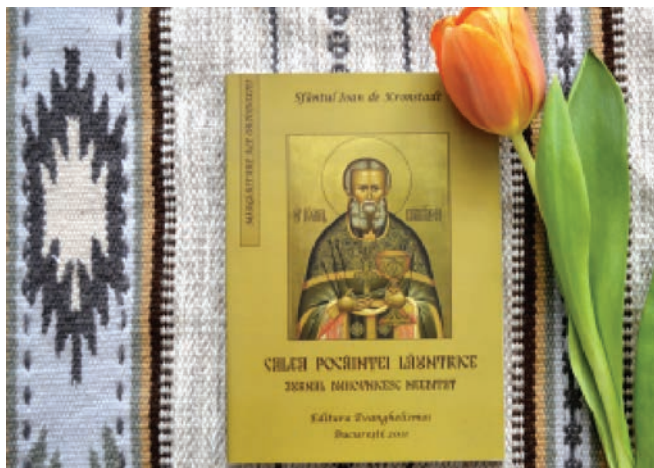
Andrei-Ciprian Pop

Ln zilele noastre, idealul sfințeniei a ajuns să înaripese sufletele tot mai puțin, fie că vorbim despre oameni care încă nu L-au cunoscut pe Hristos-Dumnezeu, fie că ne referim la cei care se află deja în Biserică, dar care percep starea de sfințenie ca ceva străin lor, îndepărtat și imposibil de atins. În mare parte, acest lucru se întâmplă din cauza unor

înțelegeri greșite și a unor idei deformate despre ceea ce presupune a duce o viață sfântă. Dacă în cazul celor depărtați de Biserică păcatele le-au pervertit mintea în așa fel, încât binele e văzut ca rău, firescul ca nefiresc, iar sfințenia e percepută în mod eronat, chiar și cei aflați în Biserică arareori conștientizează faptul că toți oamenii sunt candidați la sfințenie, că sunt așteptați să-și desăvârșească viețile tocmai în contextele în care trăiesc, în pofida faptului că acestea par neprielnice. Prin urmare, Dumnezeu, Izvorul sfințeniei, reface imaginea adevăratei sfințenii, prezentând-o într-o manieră realistă prin intermediul sfinților Săi. În prezent, o serie de resurse prețioase, precum biografii detaliate și mărturiile ale sfinților despre propria lor viață, cuvintele lor transcrise, însemnări ale celor care i-au cunoscut, filme documentare ne pot ajuta să ancorăm mai puternic experiența duhovnicească în cotidian, oferindu-ne posibilitatea să percepem sfințenia ca un fapt viu, concret, tangibil.

Una dintre cele mai valoroase cărți duhovnicești care se află de câțiva ani la îndemâna credincioșilor și care vorbește despre luptele sufletești ale omului contemporan este *Calea pocăinței lăuntrice*, scrisă sub forma unui jurnal de Sfântul Ioan de Kronstadt, fiind o continuare și o completare a cărții *Viața mea în Hristos*. Ceea ce face această carte-jurnal să fie o apariție cu totul inedită este faptul că ea cuprinde notițele personale ale Sfântului Ioan de Kronstadt cu privire la încercările și ispitele zilnice cu care acesta s-a confruntat de-a lungul vieții sale. Cititorului i se dă astfel șansa să cunoască un sfânt nu prin ochii altora, ci prin propriile sale mărturisiri, care copleșesc prin smerenie și sinceritate. Se conturează astfel o viziune inedită asupra sfințeniei, având ca exemplu modul în care Sfântul Ioan a acționat împotriva unor stări, ispite și gânduri chinuitoare. Armele duhovnicești de care s-a folosit sunt tocmai cele care îi sunt la îndemână și creștinului de azi: rugăciunea sinceră și pocăința neîntârziată.

Pentru ca cititorul să-și facă o imagine despre ce tipuri de lupte interioare ducea Sfântul Ioan de Kronstadt, relevante sunt câteva exemple. Într-una din mărturiile sale, Sfântul Ioan relatează că, într-o zi, l-a cuprins o răutate de neexplicat împotriva lui Vasile, citețul, pomire care l-a supărat foarte tare pe tot parcursul slujbei. Orice mișcare a citețului, felul în care își muta piciorul înainte și înapoi sau modul în care întorcea foile îi stârneau părintelui o mare furie în inimă. Însă, nelăsându-se pradă stării de mânie, cu ajutorul rugăciunii neîncetate, a reușit să se ridice mai presus de aceasta.

Altă dată, a simțit înăuntru său o apăsare foarte mare, toată ziua având o proastă dispoziție: „Nu mai găseam parcă niciun motiv să mă bucur de viață, priveam la ai mei cu suspiciune. La masă, din nou tristețe și melancolie. Pe toți m-am supărat, n-am mai fost deloc binevoitor, toți parcă-mi erau dușmani” (Sfântul Ioan de Kronstadt, *Calea pocăinței lăuntrice. Jurnal duhovnicesc needitat*, Editura Evanghelistos, București, 2010, p. 50). Însă, după masă, s-a rugat lui Dumnezeu să ridice de la el patimile și ispitele, iar astfel și-a redobândit liniștea.

O situație neplăcută pentru Sfântul Ioan, care era preot căsătorit, era faptul că, în zilele de post, acasă se gătea de dulce, chiar și în Săptămâna Patimilor, iar uneori cei din familie mâncau, pe lângă mâncarea de dulce, până și puțină mâncare de post care era destinată lui. Cu toate acestea, chiar dacă îi venea să se mânie, el se certa pe sine, zicând: „Eu, oare, care zilnic particip la dumnezeiasca cină, să stârnesc cearta pentru mâncarea cea trecătoare? Ei aproape că nici nu cunosc această mâncare veșnică și e firesc să fie lacomi după mâncarea trecătoare” (*Ibidem*, p. 51). Astfel, și-a propus ca în zilele de post să mănânce într-o cameră separată, pentru a nu se tulbura din cauza nerespectării postului și a nesațiului celorlalți.

Mărturisirile din jurnal relevă tipul de relație pe care Sfântul Ioan a avut-o cu sora soției sale, care, rămasă văduvă, locuia împreună cu copiii ei în aceeași casă. Aceasta era o persoană foarte dificilă, comportamentul ei părând a fi izvorât din răutate, mândrie, rea-voință și împotrivire. Nu lucra nimic, ci trăia o viață conforta-

bilă în casa părintelui, provocând adesea tulburare și certuri prin vorbele ei. Sfântul Ioan era uneori foarte iritat de această situație, dar apoi conștientiza că vrăjmașul îl îndeamnă intenționat să observe la ea doar ce e rău și să treacă cu vederea cele bune. Ori de câte ori se întâmpla aceasta, începea să facă imediat pocăință, impunându-și să nu se mai lege de lăncezeala și de lenea cumnatei sale, ci să o lase în grija lui Hristos, ca El să o învețe cele bune. Își spunea cu multă smerenie: „Ce drept am eu să-i spun cumnatei mele: «Chiar mâine să pleci de aici!»? Sunt eu, oare, aici, în casă, stăpânul atotputernic? Sunt eu Dumnezeu? Oare nu El a rânduit ca ea să locuiască pentru un timp la mine? Va veni și timpul să plece și de ce s-o dușmănesc pentru lenevire și pentru că nu merge la biserică? Îmi va face în ciudă cu bună-știință, nelucrând nimic, dacă nu va vrea ea. Nu-i posibil s-o obligi să iubească slujba dumnezeiască, dacă ea nu e dispusă spre așa ceva” (*Ibidem*, pp. 85-86).

Din numeroasele exemple cuprinse în jurnalul său duhovnicesc, se poate observa că definiția unui sfânt nu presupune să nu greșești, ci să nu stăruie în greșeală odată ce o conștientizezi cu toată sinceritatea și să nu amâni nicio clipă reîntoarcerea la Dumnezeu. Așa era Sfântul Ioan. După ce simțea că greșise cu ceva, nu își căuta îndreptățiri și nu amâna pocăința în așteptarea unui moment sau loc potrivit. Nesuferind să fie vreo clipă departe de Dumnezeu, făcea pocăința lăuntrică imediat, indiferent de locul în care se afla. Chiar dacă era pe vapor, în trăsură, în tren, în drum spre școala unde predă, spre biserică sau în timpul unei slujbe, sfântul se căia din tot sufletul și nu înceta pocăința lăuntrică până nu simțea din nou pacea, liniștea și venirea harului, care erau dovada iertării păcatului. Drept urmare, nu a rămas niciodată nemângâiat atunci când a chemat numele Domnului cu pocăință sinceră, cu lacrimi, cu hotărârea fermă de a nu mai repeta păcatul. Din această perspectivă, se poate afirma că întreaga viață a Sfântului Ioan de Kronstadt a fost brodată de la un capăt la altul cu firul pocăinței, după cum mărturisește chiar el: „Din mila lui Dumnezeu simt în mine neconținut puterea și binefacerile pocăinței. Veșnic sunt îndatorat Domnului și Dumnezeului meu pentru iertarea nenumăratelor mele păcate, pe care le-am săvârșit de-a lungul vieții. Iată sunt deja șaptezeci de ani de când mă tot iartă” (*Ibidem*, pp. 135-136).

Motivul pentru care *Calea pocăinței lăuntrice* nu a fost tipărită odată cu prima parte a jurnalului a fost tocmai frica de a nu fi interpretate greșit mărturiile sfântului. Dacă cititorii ar privi aceste destăinuirii sincere în mod superficial, acestea ar duce la gânduri aspre de judecată, la defăimarea sfințeniei sau chiar la necredință. Prin urmare, jurnalul se cere a fi citit în cheia pocăinței adânci care a marcat viața Sfântului Ioan și în aceea că un sfânt, cu cât îl cunoaște mai mult pe Dumnezeu, cu atât se vede pe sine mai păcătos. Sfântul Ioan își conștientiza păcatele cu multă ușurință și în detaliu, motiv pentru care se muștra și se osândește aspru pentru stări și gânduri pe care alții nici nu le recunosc ca păcate. De exemplu, acest nevoitor și slujitor al Domnului considera ca fiind păcat tot ceea ce nu făcea cu dragoste deplină. Își dădea seama de această stare a sa deoarece se raporta mereu la Dumnezeu – desăvârșita Dragoste: „Am păcătuțit înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Nu am citit cum se cuvine rugăciunile când i-am vizitat pe bolnavi, am spovedit neatent, Liturghia am slujit-o fără tragere de inimă, de formă. Pe cei adormiți i-am pomenit în grabă, pe cei care mi-au cerut i-am binecuvântat cu neglijență, fără che!” (*Ibidem*, pp. 74-75).

O viață trăită în Dumnezeu cu sinceritate și pocăință este ceea ce transpare din mărturiile înscrise în această carte-jurnal. În ciuda tuturor gândurilor, stărilor apăsătoare și ispitelor pe care Sfântul Ioan de Kronstadt le avea, oamenii îl iubeau nespuse de mult și încercau cu fiecare prilej să-și arate dragostea și aprecierea lor. Acest lucru reiese mai cu seamă din scena întoarcerii părintelui dintr-o călătorie, ocazie în care credincioșii au așteptat până târziu revenirea lui. Fiind foarte impresionat de aceștia, Sfântul Ioan a spus: „Ce credință fierbinte! Câte lacrimi! Câtă încredere copilărească, fierbinte în mine! Îmi venea să plâng văzând acestea... Ajută-le, Doamne! Tu ai deschis inimile lor, simple, de copii, față de mine, nevrednicul!” (*Ibidem*, p. 132).

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com